

การต่อสู้กับแนวความคิดทางการเมือง

การต่อสู้เป็นการกระทำที่หนึ่ง ที่บางท่านเชื่อว่าเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นมาแต่ในประวัติศาสตร์ และโดยมีกวีวิจารณ์หลายท่านพยายามที่จะให้ความหมายตลอดจนแสดงวิวัฒนาการหรือความเป็นมาแล้วในอดีตของการกระทำนี้ และนอกจากนี้ยังพยายามจะจัดการกระทำนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในระบอบการปกครองประชาธิปไตย โดยพยายามแสดงให้เห็นว่า การต่อสู้เป็นการกระทำที่ต่างจากสิ่งอื่น และเสนอความชอบธรรมให้การกระทำนี้ แต่ก็มีทิวาทว่าการต่อสู้ที่นักวิจารณ์เหล่านี้แสดงความคิดเห็นว่าจะมีความชอบธรรมหรือไม่ และการอ้างอย่างไรจึงจะชอบธรรม นี้เท่านั้นเป็นข้อหาที่จะขอเสนอในวิทยานิพนธ์นี้ แต่ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาหลักดังกล่าว ในบทนี้จะขอเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทาง 2 เรื่อง คือ

1. ความหมายทั่วไปของการต่อสู้ กล่าวคือ ในหัวข้อนี้จะขอวิเคราะห์คำศัพท์ทั่วไปของคำว่า " Civil " กับ " Disobedience "
2. แนวความคิดทางการเมืองของการต่อสู้

1. ความหมายของคำว่า " Civil " กับ " Disobedience "

คำว่า " การต่อสู้ " ตรงกับภาษาอังกฤษว่า " Civil Disobedience " การต่อสู้ หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการต่อต้านกฎหมายของบ้านเมือง หรือนโยบาย ตลอดจนมติของรัฐสภา นอกจากนี้ยังเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และมีจุดประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวม ดังนั้นการต่อสู้แม้จะไร้วิธีอันรอบคอบอย่างไรก็ตาม เพื่อให้เข้าใจความหมายของการต่อสู้อย่างกว้างขวาง จึงขอแยกอธิบายคำ 2 คำนี้ คือ คำว่า " Civil " กับ " Disobedience "

1.1 ความหมายของคำว่า " Civil "

คำว่า " Civil " นี้มีความหมายของฮันนาเบย์ คริสเตียน เบย์ (Christian Bay) ใ้ให้ความหมายไว้ 5 ประการ คือ ¹

¹ Christian Bay, " Civil Disobedience, " International Encyclopedia of the Social Sciences. 2 (1968) : 473-474.

ก. คำว่า " Civil " หมายถึง หน้าที่ทั่วไปของความ เป็นประชาชนต่อกฎหมาย ที่ชอบธรรม การฝ่าฝืนกฎหมายหรือนโยบายหรือการหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงอาจถือเป็น หน้าที่ของประชาชน (แต่อาจจะไม่จำเป็นก็ได้)

ข. คำว่า " Civil " หมายถึง คำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า " ทหาร " ในความหมายที่กว้างๆ แต่ตามความหมายเดิมอาจหมายถึง การไม่ใช้ความรุนแรง และการไม่ ใช้ความรุนแรงอาจจะมีความหมายที่แท้จริงได้ 2 นั้น คือ

(1) ยอมรับว่าการใช้กำลังที่ชอบธรรมเท่านั้น ไม่ใช่การใช้ความรุนแรง

(2) ไม่ยอมรับการทำร้ายร่างกายทุกชนิด เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือผิดศีลธรรม แม้ผู้ที่ทำนั้นจะมีจุดหมายใดๆก็ตาม

ค. คำว่า " Civil " หมายถึง สิ่งที่ตรงข้ามกับคำว่า " ไม่มีอารยธรรม " หรือ " ป่าเถื่อน " การถือแหงอาจจะแสดงอุดมคติของความ เป็นประชาชนและความเป็นศีลธรรมที่ จะทำให้ฝ่ายปฏิบัติหรือผู้ดูเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี หรือเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมคติของ การถือแหง โดยความหมายทั้งหมดของคำว่า " พฤติกรรมที่ดี " ถ้าจะพูดอย่างเจาะจงหมายถึง การไม่ทำร้ายบุคคลอื่น รวมถึงฝ่ายปฏิบัติ เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ผิดหรือเป็นการทารุณ และยังรวมถึงการตกเป็นเหยื่อซึ่งพวก เขาอาจจะได้รับจากบุคคลอื่น

ง. คำว่า " Civil " หมายถึง ส่วนรวมไม่ใช่ส่วนตัว กล่าวคือ ในฐานะที่เป็น ประชาชน พวกเขาต้องทำเพื่อส่วนรวม การถือแหงไม่เพียงแต่ยืนยันหลักการของตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็น การเรียกร้องให้ประชาชนหันมาสนใจหลักศีลธรรมที่ถูกกฎหมายละเมิด หรือถูกนโยบาย ของรัฐละเมิด การถือแหงอาจจะอ้างความถูกต้องแห่งมโนธรรมหรือพระเจ้า อย่างน้อยที่สุดก็ไม่ อ้างเรื่องส่วนตัว นอกจากนี้การถือแหงต้องเป็นการเสนอแนะและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึก ต่อปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้นจากตัวตนของตน การไม่เชื่อฟังที่มีเป้าหมายเพื่อขอความเมตตาหรือใน กรณีพิเศษที่อยู่นอกเขตการถือแหงนั้นก็คือ การกระทำที่พยายามปกปิดหรือพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมาย

จ. คำว่า " Civil " เมื่อใช้เป็นคำคุณศัพท์ขยายคำว่า " Disobedience " อาจสื่อความหมายว่า จุดหมายของการดื้อแพ่ง คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย, นโยบายหรือมติบางอย่างของรัฐ และความเปลี่ยนแปลงนี้มิใช่ผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพเฉพาะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มย่อยบางกลุ่มเท่านั้น แต่มีผลต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งประเทศ

จากความหมายที่เขยื้อนไถ่เพราะฉะนั้น ผู้ดื้อแพ่งอาจใช้ความหมายใดความหมายหนึ่ง หรืออาจจะใช้หลายความหมายรวมกัน หรืออาจจะใช้ความหมายอื่นนอกจากความหมายดังกล่าวนี้ นอกจากความหมายของคำว่า " Civil " จะใช้ได้ 5 ประการ ดังที่กล่าวมาแล้ว อาจมีคนอื่นเข้าใจผิดคิดว่า คำนี้ตรงกับภาษาอังกฤษ คือ คำว่า "แพ่ง" แต่ความหมายนี้ไม่ใช่เป็นความหมายของการดื้อแพ่ง และโรเบิร์ต ที. ฮอลล์ (Robert T. Hall) ได้กล่าวว่า

" อย่างไรก็ตาม การนิยามคำนี้ในทางกฎหมาย จะทำให้ความหมายของคำว่า " การดื้อแพ่ง " หมดความหมายเต็มไปหมด การดื้อแพ่งยากที่จะเป็นการละเมิดกฎหมายแพ่ง (Civil Law)... เช่น คนหนึ่งเขียนพินัยกรรมฉบับหนึ่ง ต้องมีพยาน 2 คนจึงจะทำให้พินัยกรรมฉบับนี้สมบูรณ์ แต่ถ้าพินัยกรรมนั้นมีพยานไม่ถึง 2 คน ก็ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายแพ่ง พินัยกรรมเพียงแต่ไม่สมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้น คำว่า " การดื้อแพ่ง " ยากที่จะมีความหมายได้อย่างนั้น " ¹

โดยความเข้าใจของฮอลล์ คำนี้ควรจะใช้ในวงกว้างกว่า กล่าวคือ ควรหมายถึงรัฐ หรือรัฐบาลพลเรือน ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องทหารหรือเรื่องของศาสนา ส่วนอีกท่านหนึ่ง คือ ฮิวโก เอ. เบอโด เห็นว่า คำนี้ควร จะหมายถึง การไม่ใช้ความรุนแรง โดยท่านกล่าวว่า " โดยสาระสำคัญของคำว่า " Civil " แล้ว มิใช่เพียงการกระทำที่ไม่ใช้ความรุนแรงเท่านั้นที่จะจัดเป็นคำนี้ได้ " ²

¹Robert T.Hall, The Morality of Civil Disobedience (New York: Harper & Row, 1971), p.25.

²Hugo A.Bedau, " On Civil Disobedience," Journal of Philosophy 58(October 1961): 656.

นั่นคือ การถือแหงจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงใดๆ แต่จะทำการขู่ให้เกิดความรุนแรงก็ไม่พอ แต่การกระทำของพวกเขาได้รับการโต้ตอบด้วยความรุนแรง พวกเขาต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของความไม่รุนแรง ทั้งคำพูดของ เบอโด ที่ว่า

แม้การกระทำของพวกเขาจะได้รับการตอบโต้ที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นไทย ตำรวจ หรือฝ่ายปฏิวัติ ข้าพเจ้าถือว่า การโต้ตอบอย่างนั้นไม่สามารถลบเลือนการกระทำที่ไม่ใช้ความรุนแรงได้ มันไม่มีเหตุผลเลยว่า ผู้ที่ไม่ใช้ความรุนแรง ต้องได้รับการโต้ตอบด้วยความรุนแรง¹

ทัศนะของเบอโด ถ้าจะพูดไปแล้วตรงกับทัศนะของคานธี คือ ไม่ต้องการที่จะใช้ความรุนแรงให้เกิดขึ้น หรือพยายามลดหรือหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในทุกสถานการณ์ที่เป็นไปได้

1.2 ความหมายของคำว่า " การไม่เชื่อฟัง " (Disobedience)

คำว่า " การไม่เชื่อฟัง " มีนัยวิจารณ์หลายท่านได้ให้ความหมายทั้งแง่ปฏิฐานและปฏิเสธ ดังนั้น ความหมายของคำนี้จึงมีอยู่ 2 นัย คือ

- (1) การไม่เชื่อฟังแบบปฏิฐาน (Positive Acts)
- (2) การไม่เชื่อฟังแบบปฏิเสธ (Negative Acts)

ก. การไม่เชื่อฟังแบบปฏิฐาน

การไม่เชื่อฟังแบบปฏิฐาน คือ การกระทำขัดขืนกฎหมายที่ห้ามไว้ กล่าวคือ เมื่อกฎหมายห้ามแต่พวกเขายังทำ เช่น กฎหมายห้ามไม่ให้อัปยศนาการ แต่พวกเขาอภิถันนาการ หรือกฎหมายห้ามบุคคลภายนอกเข้ามุกุณสถานราชการ แต่พวกเขากลับยืมเอาสถานราชการเป็นฐานปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวโดยสรุป การไม่เชื่อฟังชนิดนี้ คือ การทำในสิ่งที่กฎหมายห้าม

ข. การไม่เชื่อฟังแบบปฏิเสธ

การไม่เชื่อฟังแบบปฏิเสธ คือ การกระทำที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้ต้องทำ แต่พวกเขาไม่

¹ Ibid.

กระทำ เช่น กฎหมายที่บทบัญญัติให้ผู้ขายที่มีอายุครบเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร แต่ผู้ทรงเกณฑ์ไม่ยอมไปรับราชการทหาร และคัดเลือกทหาร หรือเมื่อมีคำสั่งในชาติกำลัง ในขณะที่ยังมีฐานะทางอากาศแล้ว พวกเราในชาติกำลังตามคำสั่งนั้น กล่าวโดยสรุป การไม่เชื่อฟังนั้นก็คือ การไม่ทำตามคำสั่ง กฎหมายที่บัญญัติให้ทำ

อย่างไรก็ตาม บางคนเห็นว่า การไม่เชื่อฟังแต่เพียงอย่างเดียวจะเป็นการกระทำที่ชอบธรรมเสมอ โดยอ้างว่า ผู้ไม่เชื่อฟังแบบนี้ก็จะไม่ตอบโต้รับโทษ ถ้าจะโต้รับโทษก็เป็นเพียงนามปากกา แต่เบ็ดเตล็ดไม่เห็นควยในเรื่องนี้โดยให้เหตุผลว่า " ข้าพเจ้าไม่เห็นเลยว่า การกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยไม่ออกนอกกฎหมายเหมือนจะชอบธรรมมากกว่า การกระทำที่ผิดกฎหมายที่ออกนอกกฎหมาย " ¹ ดังนั้น ถ้าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแล้ว ไม่ว่าในทางปฏิธานหรือทางปฏิเสธ ย่อมจะไม่ชอบธรรมเท่าๆกัน เพราะถ้าการกระทำที่ผิดกฎหมายชอบธรรม ย่อมแย้งว่ากฎหมายไม่ชอบธรรม แต่ถ้าเราเห็นว่ากฎหมายชอบธรรม การกระทำที่ขัดต่อกฎหมายก็ย่อมไม่ชอบธรรม

อีกทัศนะหนึ่งเห็นว่า การต่อต้านต้องเป็นการแสดงออก หรือวิธีการใหม่คลล่อนต่อต้านสิ่งที่ไม่ยุติธรรม ดังนั้นการกระทำนั้นจึงต้องเปิดเผยให้คนอื่นเห็นว่าผู้รับราชการกระทำของตน ถ้าการกระทำเป็นแบบปกปิด หรือไม่เปิดเผยใดๆ เพื่อนำไปสู่การล้มล้างกฎหมายของรัฐแล้ว การกระทำอย่างนั้นไม่จัดเป็นการต่อต้าน เบ็ดเตล็ดให้เหตุผลว่า

การไม่ยอมไปออกเสียงเลือกตั้ง ในประเทศที่โหดร้ายทางกฎหมายให้มีสิทธิออกเสียง ในตัวมันเองแล้วไม่ใช่การต่อต้าน แต่จะเป็นการต่อต้านได้ ถ้าพวกเขาพูดในที่สาธารณะว่า พวกเขาไม่เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับใด แต่อาจจะไม่เหมือนกับคนอื่น พวกเขาคงทำให้คนอื่นไม่เชื่อฟังกฎหมายนั้นอีกควย ²

ซึ่งก็แสดงว่า การไม่เชื่อฟังในความหมายของการต่อต้าน ต้องเป็นการแสดงออกให้ประชาชนรับรู้ และเข้าใจในการกระทำของพวกเขา ดังนั้น การต่อต้านจะต้องมีลักษณะเปิดเผยและมีความใหม่คลล่อนทำตามจุดประสงค์ของพวกเขา แต่อย่างไรก็ตามอาจมีการต่อต้านกฎหมายหรือต้องการล้มล้างกฎหมายนั้น แต่อาจทำแบบเปิดเผยไม่ได้ เช่น อาจจะทำในรูปของขบวนการใต้ดิน

¹Ibid., p.654.

² Bay, " Civil Disobedience, " p.473.

หรือในสมัยทาสของอเมริกาออกมาในรูปของ "ทางรถไฟใต้ดิน" (Underground Railway) แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้จะขอนำไปกล่าวรายละเอียดในบทที่สามต่อไป

2. แนวความคิดทางการเมืองของการถือแหง

ในสมัยก่อน คำว่า " การถือแหง " ไม่ค่อยจะเป็นที่นาสนใจเท่าใดนัก แต่ในปัจจุบัน คำนี้กลับเป็นคำที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง และ คำนี้ไ้มาจากบทความอันยิ่งใหญ่ของ เฮนรี เดวิด ทอโร (Henry David Thoreau) ในปี ค.ศ. 1849 ทอโร ไม่ยอมเสียภาษีให้แกร็ด เพราะเขาไม่เห็นด้วยที่สหรัฐทำสงครามกับเม็กซิโก การต่อต้านของเขาทำให้บางคนคิดว่า เป็นการถือแหงแบบทางอ้อม ต่อมาการถือแหงไ้ถูกนำมาใช้ใน เรื่อง ความขัดแย้งกันของ สิทธิประชาชน (Civil Rights) และสงครามเวียดนาม ดังนั้นนักวิจารณ์หลายท่านก็สนใจคำนี้ และต้องการหาความหมาย ตลอดจนพยายามนิยามคำนี้ นอกจากนั้นยังพูดถึง การลงโทษ, ความชอบธรรมของการกระทำนี้อีกด้วย

การถือแหงถ้าจะมองย้อนไปในอดีต มีบางท่านเชื่อว่า ความคิดนี้ไม่ใช่ของใหม่ แม้ นักปราชญ์ทางการเมืองในอดีตจะพูดถึง ทฤษฎีกำเนิดรัฐ, ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน การถือแหงก็มีมาแล้วในอดีตซึ่งแฝงอยู่ในปัญหา หน้าที่ของประชาชนตอกฎหมาย (Legal Obligation) หรือคอร์ดุ กล่าวคือ ไ้ส่วนใหญ่นักปราชญ์จะพิจารณาเรื่องหน้าที่ของประชาชนในลักษณะที่ว่า " มีเงื่อนไขอะไรที่ทำให้การปฏิบัติเป็นสิ่งชอบธรรม " และที่เห็นได้ชัด คือ ทฤษฎีของ จอห์น ล็อก (John Locke) และเขาเชื่อว่า ถ้ารัฐละเมิดข้อตกลงที่ไว้กับประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะล้มล้าง หรือเพิกถอนรัฐไ้ และการกระทำนี้ถือว่าชอบธรรม นั่นคือ เมื่อไ้ที่รัฐบาลละเมิดพันธะสัญญาหรือสิทธิที่มีมาแต่เดิมของมนุษย์ ประชาชนมีสิทธิที่จะละเมิดหรือไม่เชื่อฟังหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไ้ ไ้จัดตั้งรัฐบาลใหม่เข้ามาแทนที่ ถ้าจะพิจารณาให้ถ่วงถ้จะพบว่า การปฏิบัติเป็นสิทธิโดยธรรมชาติของประชาชนที่มีต่อรัฐ และการเปลี่ยนแปลงผู้นำของรัฐไม่ใช่จุดหมายของพวกถือแหง ดังนั้น ปัญหาการถือแหงจึงต่างจากการปฏิบัติและต่างจากหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อรัฐ ปัญหาการถือแหงจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรหรือมีเงื่อนไขอะไรที่จะทำให้เกิดการขัดขืนหรือการไม่เชื่อฟังกฎหมายเป็นสิ่งชอบธรรม

การค้ำประกันว่าจะเกิดมาจากความคิดทางการเมืองที่ไม่มีเหตุผล ถ้าจะพูดอย่างเจาะจง การเมืองในปัจจุบันได้พัฒนามาจากความคิดทางการเมืองในอดีต เช่น การปกครองระบอบประชาธิปไตย ก็เกิดจากการปกครองของกรีกในสมัยโบราณแล้วก็เสื่อมไป ต่อมาความคิดนี้ได้เจริญอีกครั้งในประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะในสมัยของ จอห์น ล็อก และมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งในอเมริกาปัจจุบัน เหตุที่ประชาธิปไตยเสื่อมโทรมลงในสมัยนั้น เป็นเพราะพวกนักปราชญ์คนสำคัญของสมัยนั้นต่างไม่เห็นด้วยกับการปกครองแบบนั้น เช่น เพลโต ท่านได้เขียนโจมตีการปกครองนี้ในหนังสือชื่อ Republic และ อริสโตเติล ท่านได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ Politics และในปี ค.ศ 1630 แนวความคิดในการโจมตีก็ได้แพร่หลายเข้าไปในอเมริกาซึ่งสมัยนั้นยังเป็นอาณานิคม เช่น จอห์น วินทรอฟ ผู้ว่าการรัฐแมสซาชูเซตส์ ได้กล่าวโจมตีไว้ว่า " เป็นการปกครองที่ต่ำช้า และเลวที่สุดในโลก " ส่วน จอห์น คอลตัน ซึ่งเป็นนักทฤษฎีท่านได้กล่าวว่า " ประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ขัดกับพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า " ² อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันแนวความคิดนี้ก็ได้พัฒนามาจากความคิดในอดีต

เพื่อให้เข้าใจความคิดทางการเมืองของการค้ำประกัน จะขอแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มเสรีภาพของบุคคล (Individual Freedom)
2. กลุ่มกฎแห่งธรรมชาติ (Nature Law)
3. กลุ่มแนวความคิดที่มีอยู่ปัจจุบัน

ในการแบ่งกลุ่มนี้หลักการที่ว่า ผู้ค้ำประกันมักจะนำไปเป็นเหตุผลในการอ้างการกระทำของพวกเขา กล่าวคือ กลุ่มแรกโดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญต่อเสรีภาพของบุคคล แลอาจจะแตกต่างกันในรายละเอียด ส่วนกลุ่มที่สอง มีความคิดว่า มีอำนาจอย่างหนึ่งที่เหนือกว่าอำนาจรัฐหรือเหนือกว่ากฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือสิทธิต่างๆของมนุษย์ได้มาจากกฎแห่งธรรมชาติ ถ้าจะพูดอีกนัยหนึ่ง พวกนี้คือ พวกธรรมชาตินิยม ส่วนกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มแนวความคิดปัจจุบันนี้ทำให้เกิดผลของการค้ำประกันขยายกว้างขวาง และแพร่หลายออกไป หรือผู้ค้ำประกันได้นำเอาหลักการนั้นไปอ้างในการต่อสู้ทางการเมืองของพวกเขา และมีความคิดที่น่าสนใจอยู่ 3 พวก คือ พวกไม่ยอมรับการใช้วิธีการรุนแรง, พวกไม่ยอมรับรัฐที่ไม่ยุติธรรม และ พวกคัดค้านนิยม (โดยเฉพาะ อัลแบร์ต กามูส์)

¹ ครอบคลุม ท่องธรรมชาติ, การเมืองและประชาธิปไตยของไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมกิจ, 2519), ภา 262.

² เรื่องเดียวกัน.

1. กวีนิพนธ์ภาพของบุคคล

ก. โสกราตีส (Socrates: ก.ค.ศ. 469 -399)

มีนักวิจารณ์บางคนเชื่อว่า โสกราตีส น่าจะเป็นแกนของการโต้แย้งในเรื่องความคิดสมัยใหม่ของกรีกคือแพง กลาวคือ เมื่อประชาชนต้องเผชิญหน้าอกกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนควรจะทำตามมโนธรรมของพวกเขา หรือจะทำตามกฎหมายของรัฐฉบับนั้น โสกราตีสเป็นนักปรัชญาที่พยายามแสวงหาสิ่งจรรยาเมื่อเขาพบแล้วก็จะดำเนินชีวิตไปตามนั้น และท่านได้พยายามค้นหาสิ่งจรรยาจนจนกระทั่งอายุได้เจ็ดสิบปี ก็ถูกกล่าวหาว่า ไม่เคารพเทพเจ้าประจำชาติ โดยคิดตั้งเทพเจ้าองค์ใหม่ขึ้นแทน และบ่อนทำลายจิตใจของคนหนุ่มสาวอะเร็นสีกอวย ซอกกล่าวหาถึงกล่าวทำให้ท่านต้องถูกประหารชีวิตด้วยการดื่มยาพิษ แต่ท่านจะยอมดื่มยาพิษเพื่อมาตัวตายก็ตาม แต่ท่านยังเชื่อว่าท่านบริสุทธิ์ ดังนั้น คัมบลิว ที. สเตซ (W.T.Stace) ได้พูดถึงเรื่องนี้ว่า

โสกราตีสยืนยันอย่างภาคภูมิใจว่า เขาไม่ผิด เขาไม่ควรรับโทษอะไร การเสนอโทษก็เท่ากับเป็นการรับว่าใครกระทำผิดจริง นอกจากไม่รับว่าเป็นคนผิดแล้วเขายังถือตัวว่า เป็นผู้ทำสาธารณประโยชน์ และถ้าหากเขาจะใคร่รับสิ่งที่สมควรได้รับ เขาก็เสนอว่า เขาควรได้รับเกียรติจากสาธารณชนในหนึ่งโตะประมาณ เขาว่ากฎหมายจะบังคับให้เขาเสนอโทษ เขาก็นับว่า เขาบริสุทธิ์¹

นักท้าวเอย่ว่า ถ้าท่านไม่ผิด ทำไมจึงต้องรับโทษตามเสียงส่วนใหญ่ ทั้งๆที่ท่านอาจจะหนีไปเมืองเอเธนส์ได้ ซึ่งกฎหมายไม่มีอำนาจไปถึง โดยให้เงินแก่ผู้คุมเพียงเล็กน้อยเรื่องก็จะเรียบร้อย แต่ท่านกลับปฏิเสธ โดยบอกว่า " การหนีจากการตายเป็นความขลาด และปัจเจกชนควรปฏิบัติตามกฎหมายกฎหมายบังคับให้เขาตาย เขาก็ต้องทำตาม " ² และ " ในขณะที่เดียวกัน เขายังยืนยันและเป็นหน้าที่อันตรงเกียรติที่จะต้องเชื่อฟังรัฐ เพราะเขาเชื่อว่า ระเบียบที่ดี และกตที่ดี จะหันมาได้ในสิ่งกตที่ระเบียบที่สุกเท่านั้น " ³

¹ คัมบลิว ที. สเตซ, ปรัชญากรีก, แปลโดย ปรีชา ช่างขวัญยืน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 76.

² เรื่องเดียวกัน.

³ Bay, " Civil Disobedience, " p.475.

ตามความคิดที่กฎหมายว่า ประชาชนแต่ละคนมีความคิดที่จะต่อต้านกฎหมาย ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ได้ มันแสดงว่า ประชาชนต้องเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมด้วยหรือ แต่ " เขาเชื่อว่า การปกครองรัฐควรอยู่ในมือของชนฉลาด, ยุติธรรม และดี " ¹ ดังนั้น กฎหมายของรัฐควรจะเป็นยุติธรรม นอกจากนั้นท่านยังเชื่อว่า " ความรู้ไม่ใช่สิ่งเดียวกับความรู้สึกของปัจเจกบุคคล... ความรู้ หมายถึง ความรู้ในสิ่งทั้งหลายอย่างปรนัย อย่างไม่ขึ้นกับใจเจกบุคคล " ² อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อขัดแย้งในตัวของท่านเองที่ว่า รัฐไม่สามารถบังคับให้ท่านทำสิ่งที่ไม่ยุติธรรมได้ นั่นคือ ท่านให้รัฐนำชีวิตท่านได้ แต่ท่านจะไม่ทำตัวหรือเลิกทำสิ่งที่ถูกต้อง การกระทำที่ท่านสั่งสอนแก่ชาวอะเธนส์ อาจจะพูดอย่างเจาะจง ก็คือ การกระทำที่เกิดจากมโนธรรมของท่านเองและเห็นว่าควรกระทำนั้นถูกต้อง แต่มิใช่หน้าที่การดำเนิรเรื่องนี้คือ กฎหมายที่ลงโทษโสกราตีสสนับสนุนยุติธรรมหรือไม่ ถ้าตอบตามทัศนะของท่านต้องตอบว่า กฎหมายนั้นไม่ยุติธรรม เพราะตัวท่านเองยืนยันว่าท่านบริสุทธิ์ ถ้าจะถามต่อไปอีกว่า ทำไมท่านจึงยอมรับโทษโดยไม่มีทางเลือก 2 ทาง คือ ประการแรก หนีไปเมืองเฮสซาลี หรือประการที่สอง ทำความกฎหมาย แต่ท่านเลือกประการหลัง เพราะการทำตามกฎหมายเป็นสิ่งที่ดี มีเกียรติ และเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่อยู่ใต้มารัฐนั้น ฉะนั้น ถ้าถือว่าตัวเองบริสุทธิ์ ทำไมท่านจะต้องยอมรับโทษที่กฎหมายกำหนดโทษให้ เพราะถ้ายอมรับโทษที่กฎหมายกำหนด ต้องแสดงว่าท่านทำผิด แต่คำตอบนี้ยังคงคลุมเครือ และก็ยังเป็นหน้าที่ของนักวิจารณ์ปัจจุบันที่จะต้องหาคำตอบต่อไป

ถ้าจะมองอยู่ในแง่วิเคราะห์จะเห็นว่า การทำตามมโนธรรมและการเชื่อฟังกฎหมายเป็นสิ่งที่ดีทั้งคู่ กล่าวคือ การทำตามมโนธรรม คือการไม่หมกมุ่นตัวเอง เหตุผลที่สนับสนุนเรื่องนี้ คือไม่มีใครหลอกตัวเองได้เลยแม้แตคนเดียว มโนธรรมนี้สามารถจะโยงไปถึงเรื่อง ความมีสติยตต่อตัวเอง, การจริงจังต่อบุคคลอื่นและการพูดความจริงต่อกันอื่น แต่ตามมโนธรรมของตนเองหรือของ ~~ชาว~~ปัจเจกชนซึ่งต่อมโนธรรมของส่วนรวม หรือความดีทั่วไป (Common Good) ตามความคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พวกเราต้องยอมรับมโนธรรมของส่วนรวม และหน้าที่ของรัฐก็คือ การประนีประนอม

¹ ดับบลิว ที. สเตซ, ปรัชญากรีก, หน้า 74.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 81.

หรือรักงาน หรือบิบบังคับให้ใจเจกั้นทำตามเมโนธรรมของส่วนรวม โดยปกติมนุษย์ยอมรับกฎหมายที่สอดคล้องกับความดีทั่วไปที่เป็นเกณฑ์ของสิ่งๆนั้น หรือไม่ก็เป็นกฎหมายที่ยุติธรรมต่อคนในสังคมนั้น หรือเห็นว่ากฎหมายมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ฉะนั้นการเชื่อฟังกฎหมายนั้นย่อมจะเป็นสิ่งที่ดี นั่นคือ ถ้ากฎหมายยุติธรรมการยอมรับก็เท่ากับยอมรับความยุติธรรม แต่ถ้ากฎหมายไม่ยุติธรรม การยอมรับก็เท่ากับยอมรับความไม่ยุติธรรม และถ้าการเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี การกระทำนั้นก็เป็นสิ่งที่ไม่ดีในตัวเอง (Self-Contradict) ปัญหาตอนนี้มีชื่อว่า ไสกราตัสเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมอย่างนั้นหรือ ทำหรือไม่ใช่ เพราะท่านยอมรับกฎหมายของนครรัฐนี้ และหากต้องมีแนวทางที่จะปฏิบัติตาม การขัดขืนกฎหมายอาจทำให้รัฐชาติระเบียบ, ทำลายอำนาจในการบังคับ และถึงเป็นการทำลายกฎหมายอีกด้วย ฉะนั้นการขัดขืนกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรม

ไลเซอร์ มีความคิดในเรื่องนี้ว่า

ถ้าทุกคนคิดสินด้วยตัวเองว่า กฎหมายใดควรเชื่อฟัง และกฎหมายใดควรจะไม่ให้ความสนใจแล้ว ในไม่ช้าจะไม่มีกฎหมายใล่อยู่เลย ฉะนั้นการขัดขืนกฎหมายของแต่ละคนจะขยายไปสู่การทำลายกฎหมายอย่างแน่นอน แต่เนื่องจากแต่ละคนเป็นหนึ่งบุคคลในระบบกฎหมาย แต่ละคนย่อมมีหน้าที่รักภักดีต่อรัฐ การไม่เชื่อฟังจึงเป็นการกระทำที่ไม่ยุติธรรม ไม่จงรักภักดี, ไม่กล้า, และไม่เคารพต่อรัฐ¹

อีกประการหนึ่ง ไสกราตัสไม่เห็นด้วยกับพวกโสฟิสต์ ที่บอกว่า " มนุษย์เป็นเครื่องวัดสรรพสิ่ง เป็นเครื่องวัดอะไรเป็นอะไร และอะไรไม่เป็นอย่างไร " กฎหมายถ้าขึ้นอยู่กับความรู้สึก หรือเมโนธรรมของปัจเจกชน กฎหมายต้องอยู่ในลักษณะอัตนัย คือบุคคลหนึ่งอาจเห็นกฎหมายหนึ่งเป็นกฎหมาย แต่คนอื่นไม่เห็นเป็นกฎหมาย ในที่สุดกฎหมายก็ไม่ใช้กฎหมายอีกต่อไป แต่ไสกราตัสยอมรับว่ามีมาตรการสากลในการวัดทุกสิ่ง และสิ่งสากลนั้นจะเป็นกฎหมายด้วย เพราะเป็นคำกำหนดทิศทางของงามประเพณี

¹ Burton M. Leiser, "Civil Disobedience," in Liberty, Justice, And Moral, 2d ed. (New York : Macmillan Publishing Co., 1979), p.343.

โดยสรุป กฎหมายยอมไม่ขึ้นกับความรูสึกของปัจเจกชน และทุกคนต้องมีหน้าที่เชื่อฟัง
กฎหมาย และ " ถ้ากฎหมายไหนต้องได้รับการเยียนตี และถูกขัง ตามกฎจะเชื่อฟังกฎหมายอย่าง
เจ็บๆ นั่นคือ สิ่งที่ถูกต้อง " ดังนั้นแม้โสกราตีสจะยอมรับการทำตามมโนธรรมเป็นสิ่งดี แต่ถา
กฎหมายจะเอาโทษกับท่านแล้วก็ต้องยอมรับโทษ จะนับตามความกึกของโสกราตีส การเชื่อฟัง
กฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป ความคิดของโสกราตีสทั้งหมดเป็น

1. ถ้าท่านเชื่อว่า ประเทศที่ท่านอยู่ ผู้ปกครองประเทศเป็นคนที่ มีความยุติธรรม กฎหมาย
ที่บัญญัติออกมาย่อมยุติธรรม และการเชื่อฟังกฎหมายยอมเป็นสิ่งที่ดี
2. ถ้าท่านเชื่อว่า ท่านบริสุทธิ์ยอมแสดงว่า กฎหมายไม่ยุติธรรม แต่ท่านก็เชื่อฟัง เพราะ
การเชื่อฟังกฎหมายเป็นการแสดงความกตัญญู, โลก่างกฎหมายและยังถือว่าเป็นเกียรติ ในที่นี้การ
เชื่อฟังกฎหมายเพราะเหตุผลอื่น ไม่ใช่การเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม
3. ถ้าในมโนธรรมของบุคคลขัดกับกฎหมาย ท่านจะเชื่อฟังกฎหมายก่อน เพราะกฎหมายเป็น
มาตรการตัดสินสำกลในการ เสนอแนะความประพฤติของมนุษย์
4. บุคคลไม่มีสิทธิละเมิดกฎหมายใดๆเลย เพราะหน้าที่ของประชาชน คือการเคารพกฎหมาย
สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ถ้ากฎหมายที่ไปบังคับโทษแก่ตัว ย่อมเป็นกฎหมายที่ไม่ดี แต่
ในทางตรงข้าม ถ้ากฎหมายบังคับโทษแก่ตัว แต่ขัดต่อมโนธรรมของบุคคลโดยกลไกหนึ่ง กฎหมายนั้นก็ยัง
ดีกว่า เพราะเป็นมโนธรรมของกันส่วนในหรือของสังคม แม้กฎหมายจะไม่สามารถบังคับจิตใจของบุคคล
ได้ ก็ไม่เขาความว่ากฎหมายนั้นไม่ดี กฎหมายได้เปิดโอกาสให้มนุษย์แสดงความกตัญญูได้อย่างเสรี โดยการ
แสดงนั้นต้องไม่ขัดต่อความสงบสุขของบุคคลในสังคม กล่าวคือ กฎหมายยังคุ้มครองสิทธิในการแสดงกาม
กิตแทนของบุคคลอีกด้วย แต่ความกตัญญูจะต้องไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก หรือก่อความไม่สงบในสังคม
ถ้าความกตัญญูก่อให้เกิดผลร้ายคือสังคม ความกตัญญูของถูกจำกัด หรือถูกกลบฝังไปในที่สุด นั่นก็หมายความว่า
การมีเสรีภาพจะต้องมีจำกัดในสังคมนั้น การเมือง ไม่ใช่เสรีภาพโดยธรรมชาติของมนุษย์แบบตั้งแต่เกิด

1. Ibid.

ชาวพื้นเมืองของ ฮอบส์ (Thomas Hobbes) กล่าวคือ ตามธรรมชาติเสรีภาพอย่างที่ยอมรับได้เสนอไว้
ภาวะแห่งสงครามย่อมเกิดขึ้น เพราะภาวะเช่นนี้ทุกคนมีสิทธิทุกอย่างเท่ากัน แต่จะทำร้ายบุคคล
อื่น ถ้าเปรียบเทียบกับพื้นของโสกราตีสจะเห็นว่า ถ้าทุกคนทำทางมิชอบหรือมีเสรีภาพในการ
กระทำอะไรใดทุกอย่างแล้ว ก็ย่อมจะมีการขัดขืนกฎหมาย และการขัดขืนกฎหมายเช่นนี้อาจนำไป
สู่ภาวะแห่งสงคราม หรือความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมนั้นๆ ได้ ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงสภาวะเช่น
นั้น โสกราตีสจึงเลือกทางเดินคือ การเพื่อกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตามปัญหานี้ก็เป็นปัญหาทางการเมือง ที่นักปรัชญาการเมืองต้องพยายามหาข้อ
ตกลงหรือประนีประนอมความคิดเห็น คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ในธรรมชาติของบุคคลเข้ากันได้กับในธรรม
ของสังคม หรือถ้าความคิดเห็นทั้งสองฝ่ายเกิดความขัดแย้งกัน ทำอย่างไรจึงจะประนีประนอมด้วยสันติวิธี
ความคิดเห็นเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขอยู่เสมอ แต่ตามทัศนะของนักปรัชญาส่วนบุคคลย่อมมีความในธรรม
ของส่วนรวม มิในธรรมของบุคคลจะต้องก้าวสู่ตำแหน่งสังคมแทนในธรรมเดิม

ข. พวกกรีกเตียนยดตน

มีนักวิจารณ์บางท่านเชื่อว่า พวกกรีกเตียนยดตนเป็นตัวแทนของขบวนการต่อต้านในสังคม
โลกตะวันตก เหตุผลพื้นฐานของพวกนี้คือ ต้องเพื่อพระเจ้าก่อนที่จะเพื่อมนุษย หรือสังคมมนุษย์
ขึ้น ความเชื่อทางศาสนาและศีลธรรมเป็นเหตุผลที่จำเป็นของการต่อต้าน ถ้ากฎหมายขัดแย้งกับหลักการ
ทางศาสนา หรือศีลธรรม การอ้างเหตุผลทางศาสนาย่อมจะทำได้ เพราะศาสนาเป็นเรื่องของพระเจ้า
และพระเจ้าย่อมสูงส่งกว่ามนุษย์ ดังนั้นการต่อต้านที่อ้างอย่างนั้นจึงไม่ผิด ไลเชอร์ มีความคิดเห็นในเรื่อง
นี้ว่า พวกฮีบรู (Hebrews) เป็นพวกแรกในการต่อต้านกฎหมายอย่างจริงจัง พวกเขาไม่ยอมเพื่อ
บังคับกฎหมายที่เป็นคำสั่งของ ฟารโรห์ (Pharaoh) โดยให้เหตุผลว่า " แต่ฟารโรห์จะสั่งให้พวกเขา
ทำเด็กที่เกิดใหม่ แต่พวกเขาจะไม่ทำ เพราะพวกเขารู้จักพระเจ้า " ¹ นั่นแต่พบว่า ในสาวหาของพวก
เดอมีกยูที่สูงกว่าของฟารโรห์ คือกฎหมายของพระเจ้า (The Law of God)

¹ Ibid., p. 344.

ขบวนการส่วนใหญ่ในตอนต้นเป็นการไม่ใช้ความรุนแรง ไม่เพียงแต่วิธีการอื่นจะเลวแต่
 เพราะพระเจ้าเยซูสั่งสอนในสาส์นศิษย์ไมโครตอป หรือไฮอกัย นอกจากนั้นคำสอนของพระเยซูยัง
 เต็มว่า ทุกคนมีความเสมอภาค นั่นคือ " จมูกปวงโตทเป็นลูกหลานของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ย่อมเสมอ
 กันในสายตาของพระองค์ " ¹ และเซนต์ปอล (St. Paul) เสริมต่อไปว่า " ไม่มีทั้งยิวหรือกรีก
 ไม่มีทั้งคนเสรีหรือถูกจองจำ ไม่มีทั้งชายหรือหญิง เพราะผู้เจ้าทั้งปวงเป็นหนึ่งในพระเยซูคริสต์ " ²
 ในยุคของพระองค์มีระบบทาสขึ้นแล้ว การปฏิบัติของพระองค์เป็นไปเพื่อปลดปล่อยทุกชนหรือมาได
 ขาปใหญ่กับเวลาของขบวนการที่รัฐบาลกษัตริย์จะคอยให้การโต้ตอบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
 ต่อมาทำให้ศาสนาคริสต์เป็นโลกแผ่นขึ้นมาโดยลำดับ และยอมรับเป็นศาสนาประจำชาติในแถบประเทศ
 ทางตะวันตกเกือบทั้งหมด

สิ่งสำคัญที่ควรจะสังเกต 2 ประการ

1. การต่อต้านกฎหมายไทยอย่างกฎหมายของพระเจ้า และยอมรับว่ากฎหมายสูงกว่ากฎหมาย
 ของรัฐ ถ้ารัฐออกกฎหมายที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของพระเจ้า กฎหมายนั้นจะถูกต่อต้าน
2. ในยุคที่มีระบบทาสเกิดขึ้นแล้ว ทำให้ทุกคนไม่มีเสรีภาพ และรัฐบาลกษัตริย์ประชาชน และ
 ยังมีบุคคลบางพวกเห็นกันเป็นสัตว์ การที่จะได้มาซึ่งเสรีภาพของบุคคลต้องอ้างสิ่งที่เหนือกว่ารัฐ และ
 พระเยซูได้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

นี่หมายความว่า ถ้าการต่อต้าน คือ การต่อต้านกฎหมาย และไม่ใช้ความรุนแรง การต่อต้าน
 กฎหมายของพวกคริสเตียนก็ไม่ใช้การต่อต้านในทางปฏิบัติ แต่อาจเป็นได้ในทางทฤษฎี เพราะการต่อ
 ต้านครั้งนี้มีการต่อสู้กันจนอีกฝ่ายขาดใจ และล้มตาย แม้ในทางทฤษฎีพวกเขาพยายามหลีกเลี่ยงการ
 ไม่ใช้ความรุนแรงแต่ก็มีใตหมายคำว่า ความรุนแรงจะไม่เกิดขึ้น และถ้ายอมรับความรุนแรงก็ไม่ใช้
 การต่อต้าน

¹ เอ็ม เจ. ชาร์มอน, ความคิดทางการเมืองจากเปเลโตถึงปัจจุบัน, แปลโดย สแตน
 จามริก. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522), หน้า 113-114.

² เรื่องเดียวกัน.

ก. ประสบการณ์

พวกประสบการณ์นิยมถือว่าเป็นความคิดเกิดขึ้นในความคิดสมัยใหม่ของ การ ต่อเนื่อง เพราะ ไม่ทำเอาเรื่อง สิทธิธรรมชาติเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง จนทำให้การเมืองต้องเปลี่ยนโฉมหน้า ไปจากเดิม และแก้ปัญหาคำพิพาทในทางการเมือง, ปรัชญา และศาสนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองในสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นแนวความคิดประชาธิปไตย ก็ถือกำเนิดจากพื้นฐานนี้ ความคิดปรัชญาของคนที่สำคัญในลัทธินี้ คือ โทมัส ฮอบส์, จอห์น ล็อก, เดวิด ฮูม และ เจเรมี เบนธัม เป็นต้น

1) โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes)

ฮอบส์ เป็นผู้นำเอาความคิดเรื่อง " สิทธิธรรมชาติ " (Natural Rights) เข้ามาเป็นคนแรก โดยแยกสิทธิธรรมชาติออกจากกฎหมาย และยืนยันว่า กฎหมายควรคุ้มครองสิทธิ และยังให้อำนาจรัฐว่าเป็นสิ่งสูงสุด โดยที่ประชาชนจะขัดขืนกฎหมายไม่ได้ หรือแม้แต่จะล้มล้างรัฐบาล เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นการทำใหม่มนุษยชนกลับไปสู่สภาวะเดิม คือสภาวะธรรมชาติ การเกิดขึ้นสภาพในสังคมจะทำให้ใครต่อใครต้องให้อำนาจรัฐเป็นผู้ที่ให้อำนาจโดยเด็ดขาด และเขายังแสดงให้เห็นว่า กฎหมายอยู่ในสภาวะธรรมชาติโดยไม่มีรัฐบาลหรือกฎหมายจะต้องเป็นอย่างไร

ในสภาวะเช่นนั้น จะไม่มีที่สำหรับวิสาหกิจ เพราะว่า ผลที่ได้ไม่แน่นอนและแล้งก็ไม่มีวัฒนธรรมของโลก ไม่มีทั้งการเดินเรือ และการใช้สิ่งอุปโภคบริโภคที่อาจนำเขาโดยทางทะเล ไม่มีสิ่งก่อสร้างอันให้ความสะดวกสบาย ไม่มีเครื่องมือเคลื่อนย้ายสิ่งต่างๆที่อาศัยกำลังมากๆ ไม่มีวิชาความรู้เกี่ยวกับผืนโลก ไม่มีการนับเวลา ไม่มีศิลปะ ไม่มีวรรณกรรม ไม่มีสังคม และที่ร้ายที่สุดก็คือ ความกลัวอันไม่หยุดหย่อน และอันตรายของการตายอย่างรุนแรง และชีวิตของ คนจะโศกเศร้า แร่นแค้น ทุกข์ยาก เข้มโหด และสั้น ¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 278-279.

ข้อเสียคืออาจเหตุผลของเขาโดยอ้าง " หลักพื้นฐาน " จากข้อเท็จจริงว่า
 ในทุกสมัย กษัตริย์และบุคคลผู้ครองอำนาจสูงส่งทั้งหลาย เนื่องจากเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน
 จึงต่างมีความริษยาต่อกันเรื่อยมา และอยู่ในสภาพและฐานะของนักสู้ ก่อขงอาวุธของตน
 และจับสาส์นต่อกันและกัน กล่าวคือ หังโอม, ตงกองทหาร และไปในแทนอาณาจักรของตน
 และคอยแต่สืบงานลับเพื่อนบ้านของตน เหล่านี้เป็นสภาวะของสงคราม ¹

ดังนั้นถ้ามนุษย์ยังอยู่ในสภาวะธรรมชาติดังเช่นนี้ สภาวะแห่งสงครามต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยง
 ไม่ได้ มนุษย์จึงทำสัญญากันเพื่อก่อให้เกิดสังคมขึ้น เพื่อให้เป็นหลักประกันสันติภาพของตนเอง
 โดยยอมอำนาจทั้งหมดให้อยู่กับผู้อื่น มนุษย์โดยทั่วไปนั้นมีความเห็นแก่ตัวเอง และธรรมชาติก็สร้าง
 มนุษย์ไว้ด้วยความหัดเหี้ยมกันและเสมอภาคกัน อย่างที่เขาได้กล่าวไว้

ธรรมชาติสร้างในคนเสมอหัดเหี้ยมกันความสามารถทางกายและใจ ถึงแม้ว่าบางครั้ง
 จะมีความแข็งแรงในทางกาย หรือมีความฉลาดที่ปราศเปรียบกว่าอีกคนหนึ่งก็ตาม แต่
 กระนั้น เมื่อนับรวมทั้งหมดแล้ว ข้อแตกต่างระหว่างกันก็ยังมีอยู่ใช้ยากจนถึงกับว่า คนหนึ่ง
 อาจเรียกครองผลประโยชน์ใหญ่สำหรับตนเอง ซึ่งอีกคนหนึ่งไม่อาจอ้างได้เช่นเดียวกับคน ²

ความเสมอภาคนี้มนุษย์มีทั้งทางกายและใจ และจากข้อเท็จจริงนี้ คนที่อ่อนแอที่สุดสามารถ
 จะสร้างการเห็นแข็งแรงที่สุดได้ และในสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ไม่มีหลักประกันสันติภาพได้เลย

วัตถุประสงค์ของการที่มนุษย์ต้องการสังคม คือ การสงวนรักษาตนเอง และสิ่งที่เขาต้อง
 การหลีกเลี่ยงอย่างที่สุด คือการสูญเสียชีวิต ดังนั้นความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และความไว้วางใจ
 เป็นสิ่งที่ดีที่สุด และจุดหมายของรัฐ คือ การให้ความปลอดภัย และถ้าการปกครองขัดต่อจุดประสงค์
 นี้ ประชาชนอาจต่อต้านรัฐใดก็ตามหากชีวิตของพวกเขาอยู่ในอันตราย แล่อะไรก็ตาม ประชาชนจะ
 ระมัดระวังไม่ยอมมอบอำนาจ เพราะการต่อต้านคือ การปฏิวัติ และทำให้สังคมหวนกลับไปสู่สภาวะ
 ธรรมชาติ แต่โดยเนื้อแท้ของความดีชอบที่ไม่ต้องการให้สิทธิประชาชนต่ออำนาจรัฐ เพราะเขาเอือมระอา

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 279.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 277.

ต่อเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดจากการปฏิวัติเกิดความระดมให้ทำได และฮาร์มอน เชื่อว่า " จุดประสงค์
 ของข้อเสนเพื่อสนับสนุนอำนาจเด็ดขาด ซึ่งเขาเชื่อว่าจะดำรงรักษาความสงบสุขภายใน ไม่ใช่เพื่อสนับสนุน
 การจลาจลต่อต้านอำนาจ " ¹ และเขายังเห็นต่อไปอีกว่า " คนต้องเคารพกฎหมาย ถ้าจะให้
 สันติภาพในจักรภพ และสำหรับข้อบ่งชี้ กฎหมายเป็นหน้าที่ขององค์อธิปัตย์ ผู้มีอำนาจแต่ผู้เดียวที่จะบังคับ
 ใ้ทุกกฎหมาย องค์อธิปัตย์ไม่ได้อยู่ใ้กฎหมายเลยแต่อย่างใด " ² และ " ไม่มีอำนาจใดในโลกที่เหนือ
 องค์อธิปัตย์ในการจัดทำกฎหมาย " ³ และ " ระบบรัฐอธิปัตย์ไม่ใ้การปกครองด้วยความยินยอม และ
 สิทธิของราษฎรมีเพียงเพื่อป้องกันตนเองเท่านั้น ไม่ใ้ให้เขาไปมีส่วนในกระบวนการจัดทำกฎหมาย " ⁴
 ทศลาวมาทงหม่อมมชอบทานาสัง เกิดอุยหลายประการ คือ

1. อำนาจรัฐไม่ใ้อยู่ที่ประชาชน องค์อธิปัตย์มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ในอันที่จะนำ
 ความสุขมาสู่ประชาชน
2. ไม่มีอำนาจใดในโลกหรือนอกโลกที่จะสั่งอธิปัตย์ได้ นักเลขาความว่า ข้อบ่งชี้ไม่ยอมรับ
 พวกทฤษฎีเหวสัทธ
3. มนุษย์ในสภาวะธรรมชาติย่อมมีสิทธิทุกอย่าง แต่เดกนที่อ่อนแอที่สุดใ้สามารถพละกัมที่แข็งแรง
 ได้ เมื่อมนุษย์ยกต้งสังคม พวกเขามีสิทธอยางเดียว คือ สิทธิในการรักษาตนเอง หรือคุ้มครองตนเอง
 นั่นคือ ารรัฐหรือองค์อธิปัตย์จะพาพวกเขา พวกเขามีสิทธที่จะต่อต้านหรือต่อสู้ขางถึงที่สุด ทั้งนี้ใ้เน้น
 ความความหมายของ คือค เรียกว่า สิทธิแห่งชีวิต
4. ประชาชนต้องเพื่อองของรัฐหรือกฎหมายเท่านั้นจึงจะใ้ให้เกิดรัฐ และสันติภาพ และข้อบ่ง
 ใ้ยอมใ้การต่อต้านใ้ๆของรัฐหรือกฎหมายได้ เพราะการกระทำเช่นอนำไปสู้สภาวะสงคราม
 หรือสภาวะเคมตามธรรมชาติ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 283.
² เรื่องเดียวกัน.
³ เรื่องเดียวกัน.

5. ที่สำคัญที่สุด เมฆอบสจะอ้างว่า มนุษย์เสรีภาพทุกคนแต่เมื่อรวมกันเป็นสิ่งมีชีวิต พวกเขามีสิทธิเพียงป้องกันตนเอง และมอบสวไมยอมให้มีการต่อทงเกิดขึ้นในส่ววมของเขาได้เฉย

2) จอห์น ล็อก (John Locke)

ผลของสงครามกลางเมือง ค.ศ 1640 ในอังกฤษ โลกให้เกิดความก่อกวนทางการเมืองอย่างมากมาย นับตั้งแต่ฝ่ายสัมพันธมิตรอำนาจเด็ดขาดในเรื่อง รัฐอธิปไตยของบอบส, สิทธิพิทักษ์ของเสรีชน และจอห์น มิลตัน (John Milton) ไปจนถึง อุดมการณ์เสรีนิยม และเรดิคัล (Radicalism) ของกลุ่มเดเวลเลอร์และค็อกเกอร์ แต่ปรัชญาการเมืองส่วนใหญ่ในศตวรรษที่ 17 ได้อ้างถึง ผลประโยชน์ของบุคคลว่าควรจะได้รับ การกระทำอันดีด้วยการจำกัดอำนาจของรัฐบาล และขยายเสรีภาพส่วนบุคคล เพื่อจุดมุ่งหมาย: บรรเทานักทฤษฎีการเมืองจึงพากันเสนอ หลักการวาทกรรม และสิทธิธรรมชาติ, การปกครองด้วยความยินยอม, รัฐบาลที่จำกัดอำนาจ และรับผิดชอบสิทธิปฏิบัติ รวมทั้งกลไกอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นด้วย

ล็อกเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และเป็นนายแพทย์ และเป็นผู้นับถือคริสต์ศาสนา นิกายโปรเตสแตนท์ เขามีความเชื่อทางการเมืองแบบเสรีนิยม ซึ่งเรียกว่า พวกวิก (Whig) เขาได้หลบหนีออกไปนอกประเทศในรัชสมัยของพระเจ้า เจมส์ที่ 2 ซึ่งพระองค์นับถือคริสต์ศาสนา นิกายคาทอลิก และมีความคิดเห็นทางการเมืองแบบ เอกาธิปไตย ในปี ค.ศ 1688 มีการกำหนดอำนาจของกษัตริย์และรัฐสภาให้แน่นอนยิ่งขึ้น และเป็นผลมาจากการปฏิวัติ " อันเรืองเกียรติ " หรือ " ปราณีจากการนองเลือด " (Glorious or Bloodless Revolution) การปฏิวัตินี้เกิดจากพระเจ้า เจมส์ที่ 2 ซึ่งเป็นผู้สืบทอดบัลลังก์ต่อมาจากพระเจ้าชาร์ลที่ 2, เพื่อจะส่งเสริมอุดมการณ์คาทอลิกในระบอบอังกฤษ พวกโปรเตสแตนท์เป็นศัตรูของพระองค์ไคดอกพระองค์ออกจากบัลลังก์ และรัฐธรรมนูญได้รับรองอำนาจสูงสุดของรัฐสภา และหลักการต่าง ๆ นี้ จอห์น ล็อก มีส่วนร่วมด้วย และจัดเป็นความคิดที่เด่นชัดที่สุดในบรรดาปราชญ์ยุคนั้น นอกจากนี้ ความคิดของเขายังมีอิทธิพลต่อคำประกาศอิสรภาพของอเมริกาด้วย

แนวความคิดของล็อกจะสอดคล้องกับข้อสอบข้อบาง แต่ก็ไม่เหมือนกันอย่างที่เห็นๆ ตามที่ทัศนะของล็อก สภาวะธรรมชาติของมนุษย์อิสระ มีความรักเพิ่มขึ้น และเสรีภาพกัน แต่สภาวะเช่นนั้นไม่ทำ

ในขณะที่ยังชนาหากัน หรือเกิดสภาวะสงคราม เพราะ สภาวะนี้มีกฎธรรมชาติดอกอยู่ ดังที่พอ
ได้เรียนไว้ว่า

สภาวะธรรมชาติดอกแห่งธรรมชาติดอกอยู่ ซึ่งผูกพันทุกๆคน และเหตุผลอันเป็นกฎนั้น
ส่วนมนุษย์ชาติทั้งปวง ซึ่งต้องใส่หาวา โดยที่เสมอกันและเป็นอิสระกันทั้งหมด จึงไม่มีผู้
ใดควรทำอันตรายผู้อื่นในทานชีวิต สุขภาพ อิศรภาพ และทรัพย์สินสมบัติ ¹

นอกจากนี้ ลોકยังมีความเห็นว่า สภาวะธรรมชาติไม่มีความยากแค้นจนถึงขนาดเป็นสภาวะ
ที่ไม่อาจทนทานได้ และชีวิตที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบทรราชชกยังมีชีวิตที่ร้ายกว่านั้น ขอให้พิจารณา
ลอคคำของเขา ดังนี้

และนี่เองเราได้ ขอแตกต่างชี้แจงระหว่างสภาวะธรรมชาติและสภาวะสงคราม ซึ่งถึงบางภ
จะโคสลับสลับปะปนกัน ออย่างไรก็ตาม แสดงทางโลกอันเป็นเกี่ยวกับระหว่างสภาวะแห่งสันติสุข
ไมตรีจิต การช่วยเหลือ และการรักษารักษาซึ่งกันและกัน กับสภาวะแห่งความเป็นผู้ทร มุขราช
รุนแรง และทำลายซึ่งกันและกัน ²

ส่วนที่ห้อมล้อมลอคเห็นตรงกัน มีอยู่ 2 ประการ คือ

1. ในสภาวะธรรมชาติ คนสามารถนำตามทีคนเลือกภายในขอบเขตที่กฎแห่งธรรมชาติดอกไว้
2. ในสภาวะแห่งความเสมอภาคสำหรับคน ในสภาวะนั้นไม่มีผู้ใดมีสิทธิ มีอำนาจ หรือเขต
อำนาจมากกว่าผู้ใด คนเกิดมาเสมอภาคในแง่ นี้ ไม่ใช่เสมอภาคกันในความสามารถ หากในสิทธิต่างๆ
ที่ตนมีอยู่

สิทธิการปฏิวัติ

ลอค เชื่อว่า รัฐบาลเป็นเพียงวิถีทางเพื่อคุ้มครอง ชีวิต, อิศรภาพ และทรัพย์สินของมนุษย์
และอำนาจสูงสุดของรัฐมีมาจากประชาชน และประชาชนมีสิทธิที่จะขับขืนกฎหมายที่พวกเขาเห็นว่าไม่มีความ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 308.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 310.

ยุติธรรม ถึงถ้าพูดของเขาที่ว่า " ถ้าข้าพเจ้าพบว่า กฎหมายสั่งให้ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นว่าผิดแล้วละก็ ข้าพเจ้าการจะไม่เชื่อใจกฎหมายนั้น " ¹ และ เบย์ เสริมต่อไปว่า

เมื่อไรก็ตามที่นักนิติบัญญัติ (Legislators) พยายามที่จะละทิ้ง และทำนุบำรุงทรัพย์สินของประชาชน หรือทำให้ประชาชนตกเป็นทาสทวยอำนาจที่สมมุติขึ้น พวกเขากำลังทำตัวให้อยู่ในสภาวะสงครามกับประชาชน ผู้ซึ่งจะคลายความเชื่อใจลง ประชาชนมีสิทธิที่จะเลือกเสรีภาพที่จะเพิ่มกลับคืนมา และสถาปนารัฐบาลขึ้นมาใหม่ ²

ข้อเท็จจริงเรื่องสิทธิการปฏิวัติของ ล็อก มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. รัฐกับประชาชน อำนาจของรัฐมาจากความยินยอมของประชาชน และการเกิดรัฐเกิดจากการทำสัญญาของประชาชน รัฐเป็นเพียงตัวแทนของประชาชน, ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิ 3 ประการ รัฐไม่ใช่ผู้สัญญาของประชาชน นั่นคือ ล็อกต้องการเห็นประชาชนมีอำนาจอธิปไตย และประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่า รัฐบาลละเมิดพันธสัญญาหรือไม่

2. ประชาชนจะเชื่อใจรัฐ เมื่อรัฐไม่ละเมิดพันธสัญญา แต่การรัฐทำผิดสัญญา ประชาชนมีสิทธิเรียกร้องอำนาจคืนมาได้ และสถาปนารัฐบาลใหม่แทน รัฐบาลที่ฝ่าฝืนสัญญานี้เป็นฝ่ายปฏิวัติ เพราะทำให้ตนเองอยู่ในสภาวะสงครามกับประชาชน แต่รัฐบาลที่มาด้วยอำนาจหรือด้วยกำลัง ต้องรู้ให้แน่ก่อนว่า รัฐบาลนั้นไปปฏิบัติหน้าที่ของตนดีเพียงไร ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องตามสัญญา ประชาชนก็จะใช้สิทธิปฏิวัติโดยชอบธรรม

3. โดยนัยของการปฏิวัติเป็นการกระทำของประชาชนต่อรัฐบาลที่ใช้อำนาจชอบธรรมไปทางที่ไม่ชอบธรรม จริงๆแล้ว ล็อกไม่ได้สนับสนุนการก่อแห่งโดยตรง แต่บางท่านก็คิดว่า ล็อกมีความปรารถนาจะให้ประชาชนต่อต้านกฎหมายที่ไม่ชอบธรรมได้ แต่โดยจุดมุ่งหมายล็อกต้องการเขียนเรื่องขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการปฏิวัติอันเรื่องเกิดขึ้นเอง

¹ Leiser, " Civil Disobedience, " p.344.

² Bay, " Civil Disobedience, "p.476.

บทกลับสิทธิการปฏิวัติ

เมื่อวิเคราะห์ความคิดของล็อก จะพบว่า บุคคลไม่มีสิทธิที่จะขึ้นกฎหมาย และไลเซอร์ ได้เสนอความคิดของล็อกว่า เมื่ออำนาจของบุคคลหรือกฎหมายที่หม่อมในธรรมของบุคคล ไม่ ได้หมายความว่า อำนาจทั้งหมดผิด หรือกฎหมายไม่มีอำนาจบังคับ ผู้ใดที่ฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องไต่รับโทษฐานและเบียดกฎหมาย หรือต้องไต่รับโทษจากการฝ่าฝืนกฎหมายในการเคารพกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ขอให้พิจารณาจากข้อความข้างล่าง

ถ้าบุคคลร้องใช้อำนาจของเขา ปรากฏว่าขัดต่อในธรรมของบุคคลหนึ่ง ล็อกกล่าวต่อไปว่า บุคคลนั้นต้องไม่ทำในสิ่งที่เขาเห็นว่าไม่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ลดเสริมต่อไปว่า บุคคลนั้น ต้องไต่รับโทษจากกฎหมายที่เขาถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย เพราะการคัดค้านของบุคคลต่อ กฎหมายที่มีชีวิตไว้ในทางการเมือง, เพื่อความดีทั่วไป ไม่ทำใ้บุคคลนั้นละทิ้งหน้าที่เคารพ กฎหมายนั้นและก็ไม่ใช่เป็นเรื่อง เพราะการกระทำนั้น บุคคลนั้นไม่ขอผูกมัดกับกฎหมายที่ขัด ต่อในธรรมของเขา แต่เขาต้องไต่รับโทษที่กฎหมายกำหนดไว้กับการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีชี วิตนั้น

ส่วนการมองกฎหมายที่เห็นตรงกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ จากบทเรียงความของล็อกชื่อ " ความสมเหตุสมผลของศาสนา " (The Reasonableness of Christianity) ซึ่งพิมพ์ใน ค.ศ. 1695 ล็อกได้เสนอคำตอบปัญหาของเขาโดยเห็นว่า

จริยธรรมคริสต์ศาสนาเสนอกฎอันจำเป็นเกี่ยวกับความประพฤติที่รอบคอบด้วยศีลธรรม ซึ่งแสดง ออกในรูปที่มวลชนอาจเข้าใจได้ ยิ่งกว่านั้น กฎนี้ยังระบอบความหนักใจเกี่ยวกับอำนาจ อันจำเป็นที่จะบังคับใช้ พระผู้เป็นเจ้าของศาสนาคุณแก่ผู้ที่เชื่อฟัง และลงโทษผู้ที่ไม่เชื่อฟัง หลักการ ของความประพฤติอันชอบด้วยศีลธรรม ซึ่งมีขึ้นในฐานะเป็นผู้นำของพระผู้เป็นเจ้า อาจเป็น ที่ยอมรับกันแต่โดยปราศจากความเข้าใจด้วยปัญญาความคิด ซึ่งไปช่วยกันกับการศึกษา และ คิดไตร่ตรองทางปรัชญา ดังนั้น จึงอนุที่จริยธรรมของคริสต์ศาสนา อันบังคับใช้ด้วยคำสั่งของ

Leiser, " Civil Disobedience," p.344.

ของพระผู้เป็นเจ้าของมากกว่าที่จะเป็นกฎธรรมชาติ อันเข้าใจกันทั่วๆไปในธรรมส่วนบุคคล
ที่จะวางกฎแห่งความประพฤติทางศีลธรรมอันจำเป็นต่อชีวิต สังคมที่แก่แก่มนุษยชาติ ดังที่ออก
เสนอแนะไว้ใน 'The Two Treatises of Government' 1 ในธรรมแสดงถึง
ความคิดหลากหลายของการวินิจฉัยส่วนบุคคล และด้วยเหตุนี้จึงเชื่อกันไม่ได้ในสังคมการเมือง
ที่ในธรรมจะต้องหลีกเลี่ยงการวินิจฉัยรวม ซึ่งสำนักนิติบัญญัติเป็นผู้กระทำ 1

จากข้อความข้างบนนี้ ล็อกไม่ต้องการให้สมาชิกในธรรมของตนเองเป็นตัวตัดสินการกระทำ
ทางการเมือง เพราะมีในธรรมของบุคคลอาจเกิดจากความเอียง, ความผิดพลาดตามผลประโยชน์ของ
ตนเองได้ ดังที่ล็อกได้แสดงไว้ในเรื่อง " สิทธิทรัพย์สิน " กล่าว " ทรัพย์สิน " ล็อกหมายถึง "ชีวิต
อิสระภาพ และทรัพย์สิน (Two Treatises 2/123). ในทฤษฎีแรงงานของล็อก ได้ให้กำเนิดทรัพย์สิน
กับส่วนตัว ดังนั้น ทรัพย์สินส่วนตัวจึงเป็นสิทธิธรรมชาติอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่สิทธิที่ปราศจากขอบเขตจำกัด
ไม่ว่าผู้ใดมีสิทธิแก่แรงงานของตนจะมีสิ่งของที่ครอบครองร่วมกันได้เกินกว่าที่ตน และครอบครัวของตนอาจ
ใช้ได้ " ก่อนที่จะเสื่อมเสียไป " ภายใต้กฎธรรมชาติ กฎไม่อาจละเมิดทรัพย์สิน " ให้เป็นผลเสียหาย
แก่ผู้อื่น " และรัฐบาลจะควบคุมและคุ้มครองสิทธิในภายใต้กฎธรรมชาติ รัฐบาลอาจปฏิบัติการเพื่อป้องกัน
มิให้เกิดการไร้ทรัพย์สินโดยข้อต่อประโยชน์ส่วนรวมได้ นั่นคือ แม้นมนุษย์จะมีความเสมอภาคกัน แต่ก็ให้
ว่าจะให้ความสามารถของตนจนเกินขอบเขต และทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน รัฐบาลสามารถเข้าควบคุมได้
ทันที ถ้าหากมีการกระทำเกินขอบเขตเช่นนั้น หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าบุคคลเอารัดเอาเปรียบในธรรมมุ่งที่จะทำร้าย
รัฐหรือประชาชนหรือกฎหมาย บุคคลนั้นจะอาจมีในธรรมต่อท่านไม่ได้ เพื่อชดเชยให้ท่าน ล็อกเสนอให้เจ้า
นิติบัญญัติเป็นผู้วินิจฉัย ละเว้น การถือแห่งแนวจะทำได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าความว่าจะต้องถูกต้องเสมอ หาก
เขายังคงมีความผิดตามกฎหมาย คือ ผิดต่อหน้าที่ในการเคารพกฎหมาย แต่หากทุกคนในประชาชาติมีความ
เห็นตรงกันว่า กฎหมายหรือรัฐใช้อำนาจผิด การต่อต้านเช่นนั้นเป็นการปฏิบัติ ไม่ใช่การฟ้องแห่ง
กล่าวโดยสรุป แต่ล็อกจะเสนอทฤษฎีการปฏิบัติ แต่ไม่ได้หมายความว่า การต่อต้านต้องทำได้และชอบธรรม

1 ชาร์ลมอน, ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน, หน้า 309.

และถ้าผู้ถือแพงอำนาจในธรรมในการต่อต้านกฎหมาย ล้อคยังไมรับรองว่าในธรรมของบุคคลจะคงถูกต้องโตเต็มค และการปฏิวัติของล้อค ถือว่าการต่อต้านหรือล้มล้างรัฐที่ไม่ทำตามพันธสัญญา แต่อย่างไรก็ตาม ล้อคมีเจตนาต้องการเปลี่ยนผู้นำที่เป็นทรราชย์ เขาไม่ต้องการเห็นรัฐบาลที่เป็นทรราชย์ และถึงล้อมรับอำนาจนิติบัญญัติเป็นผู้นำในการออกกฎหมาย ตามผู้ฝ่าฝืน ผู้นำอำนาจวิจฉัยมากกว่าที่จะใหม่ในธรรมของบุคคลเป็นคัตตสัน และเขายังยอมรับว่า ประชาชนยังมีหน้าที่ต้องเคารพกฎหมายเสมอ แม้กฎหมายนั้นจะขัดค้อมในธรรมของบุคคลก็ตาม มันแสดงว่า ล้อคยังเป็นผู้เทคทุนกฎหมาย และไม่ต้องการเห็นการถือแพง และถามความไม่ยุติธรรมมากจนทนไม่ได้ เขาให้สิทธิประชาชนปฏิวัติและการปฏิวัติโดยประชาชนเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ชอบธรรม

3) เดวิด ฮูม (David Hume)

เดวิด ฮูม เป็นผู้ลอบล้างทฤษฎีสัญญาประชาคมของล้อคอย่างสิ้นเชิง เขาเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้เกิดจากความยินยอมของประชาชน หากสร้างขึ้นมาจากกำลังทางทหาร หรือความสามารถทางการเมือง การจัดตั้งรัฐบาลโดยทั่วไป เกิดจากผลร้ายชนะของการปฏิวัติ หรือการใช้กำลังบางอย่าง โหยไห้เหตุผลว่า

ข้อสมมติว่า บรรดาการปกครองปัจจุบันนั้นอยู่กับความยินยอมนั้นเป็นการขัดกับข้อเท็จจริง ถ้าเราจะมองดูโลกรอบๆเรา เราจะเห็นภคิตรีชทุกหนทุกแห่ง ที่อาจอิงอำนาจอันขึ้นอยู่กับ " ชัยชนะ " หรือ " การสืบทอด " มองให้ไกลออกไปอีก เราจะเห็นเหล่าคนโตบังคับกับากันเคารพเพื่อหนึ่ง และยอมรับฐานะของภคิตรีชเหล่านี้ ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ประชาชนเคารพเพื่อหนึ่งโดยนัยโดยนิต และยากที่คนเหล่านี้จะตั้งข้อสงสัยในฐานะของตนเอง หรือของผู้ปกครองของตน¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 400.

จากข้ออ้างนี้ ผมไม่ยอมรับว่าความยินยอมแต่เดิมของประชาชน และการเคารพเรื่อง
 ผู้ปกครองหรือกฎหมาย เกิดเพราะนิสัยเกียจคร้านมิใช่ชาวประชาชนยอมมอบอำนาจแก่อธิบดี แต่อธิบดี
 ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจแก่ประชาชนหรือใช้กำลังมีอยู่ นิสัยดีกฎหมายเพื่อโทษปฏิบัติตาม ดังนั้นผมจึง
 ปฏิเสธที่จะมีการยินยอมของลอร์ดโดยเด็ดขาด และผมเชื่อว่า ประชาชนเคารพกฎหมายก็เพราะ
 ถ้าหากจะถูกถามถึงเหตุผลของการเคารพเรื่อง ซึ่งเราจำต้องให้กับรัฐบาล ขาดเจตจำนง
 ทั้ที่ว่า เพราะถ้าไม่ทำเช่นนั้นแล้ว สังคมก็ไม้อาจดำรงอยู่ได้ และถ้าคนนั้นแจ่มแจ้ง และเป็น
 ที่เข้าใจได้สำหรับมนุษย์ชาติทั้งปวง ¹ และกล่าวเสริมต่อไปอีกว่า
 ถ้าหากเขาจะยอมตนเองในอยู่ภายใต้ " สัญญาของเบ็งแรก " ของคน ซึ่งชักชวนให้เขาแสวง
 หาผลประโยชน์ของเขาเองโดยเป็นผลเสียแก่ผู้อื่นแล้วไซ้ ความสับสนและวุ่นวายก็จะบังเกิด
 ขึ้น และผลประโยชน์อันแท้จริงของเขาจะเสียไป คนเห็นได้ว่า คนจะต้องเคารพทรัพย์สินของ
 ของผู้อื่น และต้องรักษาคำพูดของตน อ่างไรก็ตามก็รู้ว่าสิ่งเหล่านี้จะทำไมได้ นอกจากว่า
 คนจะยอมมอบอำนาจ และความภักดีให้แก่ผู้รักษากฎหมาย ²

ตามทัศนะของผม สังคมต้องมีรัฐบาล, มีกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้แสวงหาผลประโยชน์
 แลตนเอง เพราะจะทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบต่อสังคม และจากการวิเคราะห์ของ เบย์ เห็น
 ว่า " ในระยะหลังๆ ในบทเรื่องความของเขา เขากล่าวถึงอนาธิปไตย (Anarchy) หากถาวร
 ระบทรราชย์ และสนับสนุนให้มีการเคารพและเชื่อฟังอย่างแน่วแน่มอบอำนาจของผู้ปกครอง ³
 ส่วน ซาร์มอน เชื่อว่า

ถ้าประชาชนยอมรับรัฐบาลและดำรงรัฐบาลทำงานของตนด้วยความสมัคร ก็อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาล
 นั้นมีฐานะอันชอบธรรม การแยกกันร้านต่างๆ ของ ร้านต่างๆ ของร้านอันชอบธรรมออกไป เป็น
 เป็นการก่อกวนร้านของการต่อต้าน ซึ่งผมก็คัดค้านอย่างแข็งขัน ⁴

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 402.

² เรื่องเดียวกัน.

³ Bay, " Civil Disobedience, " p.476.

⁴ ซาร์มอน, ความผิดทางการเมืองจากแปลโตถึงปัจจุบัน, หน้า 403.

ขุมทองการในนี้ความจริงก็กักตุนรัฐบาล และกฎหมายเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนรวม
แต่รัฐบาลจะมีลักษณะหรือราชกกุธภัณฑ์ที่เหมือนนาฬิกา เพราะในแง่ภาวะเช่นนั้น มันจะแสวงหาผล
ประโยชน์ส่วนตนและไม่รับบาลต่อคนกฎหมาย ฉะนั้น ถ้าจะถามว่า การถือแหงจะเกิดไฟหรือไม่
ถ้าลอบของขุมทอง การถือแหงเกิดขึ้นไหม แต่ขุมจะไม่ยอมรับใหม่การของตามกฎหมาย แต่แนวความ
อีกทางการ เมืองของ เขาขึ้นเกิดจากเรื่องประโยชน์ มันคือ

ปรัชญาแห่งทองถูกนำด้วยบุคคลส่วนน้อย ซึ่งมีเหตุผลอันปรับปรุงขึ้นด้วยการศึกษา และเป็น
ผู้ซึ่งมีทรัพย์สินที่เพียงพอที่จะไม่ถูกเขาสนใจในจำนวนต่อความต้องการ เพื่อสนองผลประโยชน์
อันเห็นแก่ตัวและในระยะสั้น ความยุติธรรมจะบรรลุถึงปรัชญาปฏิบัติตามแนวทางแห่งผล
ประโยชน์ส่วนตนอย่างรูปผลถูก ความรู้สึกเห็นชอบจะได้รับจากบางคนที่ใคราเห็นวาระหม
เช่นนั้นสนองผลประโยชน์ที่สุดของคน ประชาชนมักเชื่อว่า ทัชของนี้ เพราะระบบของกฎ
ศีลธรรม แต่แท้จริงแล้ว เขาของมักเพราะระบบทำงานไหล เพราะวาระระบบนี้ประโยชน์
" หลักศีลธรรม " เกิดขึ้นจากประโยชน์และขึ้นอยู่กับประโยชน์

แนวความคิดทำใหม่ให้สร้างกฎการเมืองของเขา และนำไปสู่ความดีของผล
ประโยชน์นั้นเอง และแท้หลักศีลธรรมจะเกิดจากประโยชน์ แต่เขาก็ไม่ยอมรับใหม่การถือแหงได้ เพราะ
การทำเช่นนั้นจะทำให้ฐานะอันก่อนธรรมของรัฐบาลถูกเปลี่ยนไป

4) เจเรมี เบนธัม (Jeremy Bentham)

ก. ความคิดที่ร้ายทั่วไป

1) ปัจเจกชน กับ เสรีภาพ

เบนธัมได้พูดถึงการกระทำของมนุษย์ไว้ในเรื่อง หลักการว่าด้วยศีลธรรมและ
กฎหมาย (Principles of Morals and Legislation) ไว้ดังนี้

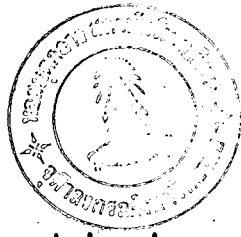
ธรรมชาติได้กำหนดให้มนุษย์ชาติอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้านายสูงสุดสองนาย คือ ความเจ็บปวด (Pain) และ ความพึงพอใจ (Pleasure) สองสิ่งนี้เท่านั้นที่จะบอกวาระไรที่ควรทำ ตลอดจนกำหนดวาระไรที่เราควรทำ ในด้านหนึ่งยังเป็นมาตรฐานของความถูกต้องและความผิด ส่วนอีกด้านหนึ่ง เป็นสายโยงแห่งเหตุและผล ที่ยึดติดกับบัลลังก์ของสองสิ่งนี้ สองสิ่งนี้ควบคุมเราในสิ่งที่เราทำทั้งหมด ในสิ่งที่เราพูดทั้งหมด ในสิ่งที่เราคิดทั้งหมด นั่นคือ ความหมายว่าเราจะหลีกเลี่ยงการอยู่ใต้อาการควบคุมนี้ มีแต่จะช่วยให้แสดงและยืนยันถึงกฎของควมถูกต้องของกันทุกแห่งอาจทำเป็นปฏิเสธร่างกายของสิ่งเหล่านี้ แต่โดยแท้จริง เขายังคงอยู่ภายใต้กฎนี้ตลอดเวลา หลักการว่าด้วยประโยชน์นิยม ยอมรับฐานะที่อยู่ภายใต้กฎนี้ และถือเป็นพื้นฐานของระบบนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมมนุษย์โครงสร้างแห่งความผาสุก ความนำมือของเหตุผลและกฎหมาย ระบบโลกต้องการโต้แย้งหลักการนี้ มันเป็นเรื่องเสี่ยงเสี่ยงหนึ่ง แทนที่จะเป็นความสำคัญในความถูกต้อง และจะอยู่ในอารมณ์แปรปรวนแทนที่จะเป็นเหตุผล และอยู่ในความผิดแทนที่จะเป็นแสงสว่าง¹

ตามแนวความคิดนี้ เบนธัมยอมรับว่า บุคคลจะอะไรก็เพื่อความสุขพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด และหลีกเลี่ยงอันนี้ต้องสอดคล้องตามนี้ โดยเด็กประโยชน์แล้ว เบนธัมหมายถึงหลักการที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในการกระทำทุกอย่างไม่ว่าอะไรทั้งสิ้น ตามลักษณะใหม่เอียงนั้นจะทำให้เห็นหรือลดความสุขของพวกที่มีผลประโยชน์ หรือ ในความหมายเดียวกัน หากใช้คำพูดต่างกัน คือ พึงส่งเสริมหรือขัดขวางความสุขนั้น ชาวเจ้าชอกบอกวาระไรที่ควรทำทุกอย่างไม่ว่าอะไรทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงไม่เพียงการกระทำทุกอย่างของบุคคลแต่ละคนเท่านั้น หากรวมถึงมาตรการปกครองของรัฐบาลด้วย²

นอกจากนี้เบนธัมยังให้ความหมายของคำว่า " ประโยชน์ " ไว้ดังนี้

¹ William Ebenstein, Great Political Thinkers: Plato to the Present, 3d ed. (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1960), pp. 506-507.

² Ibid.

คำว่า ประโยชน์ หมายถึง คุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มว่าจะสร้าง คุณประโยชน์, ผลประโยชน์, ความพึงพอใจ ความดีหรือความสุข (ทั้งแต่ก็มีความหมายเดียวกัน) หรือ (อะไรก็ตามที่มีความหมายเดียวกัน) ก็ เมื่อเอ่ยถึงความสุข, ความเจ็บปวด, ความชั่ว หรือ ความทุกข์ ตลอดจนที่มีผลประโยชน์ว่าเป็นผลประโยชน์ของใคร ถ้าพวกมันอยู่ในสังคมทั่วไป ก็จะเป็นความสุขของสังคมนั้น และถ้าเป็นบุคคลแต่ละคน ก็จะเป็นความสุขของแต่ละคนไป¹

การกระทำแบบมีใครพยายามเสมอมาใน เขาพยายามชี้ให้เห็นว่า บุคคลแต่ละคนกำลังมุ่งลงไปยังเป้าหมายสองนาย คือ ความเจ็บปวด (ความทุกข์) และความพึงพอใจ (ความสุข) วัตถุประสงค์ของการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ แต่คำว่า " ความสุข " นี้มีความหมายอย่างเดียวกันกับคำว่า " ประโยชน์ " ฉะนั้น การที่มุ่งแสวงหาความสุขก็เท่ากับว่า มุ่งขจัดองค์การแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือผลประโยชน์ ผลประโยชน์ที่กล่าวถึงนี้ เป็นผลประโยชน์เพื่อใคร คือ เพื่อตัวเองหรือเพื่อคนอื่น ใครแทนแต่ของมนุษย์แล้ว แบบมีเชื่อว่า เป็นผลประโยชน์ของบุคคลที่ประกอบกันขึ้นเป็นสังคม และผลประโยชน์ของสังคม ก็คือ ผลประโยชน์ของแต่ละบุคคลในสังคมนั้นร่วมกัน ทั้งคำกล่าวที่เขาขอว่า สังคม คือ สิ่งตั้งขึ้น ประกอบด้วยบุคคลแต่ละคนเป็นรายๆไป ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ผลประโยชน์ของสังคมนั้นคืออะไรเล่า ก็คือ ผลรวมของผลประโยชน์ของสมาชิกทั้งหลายที่ประกอบกันขึ้นมา²

ในที่นี้จึงหมายความว่า ผลประโยชน์ของสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละคนมีผลประโยชน์เป็นของตนเอง ถ้าบุคคลในสังคมไม่มีผลประโยชน์เป็นของตนเอง ผลประโยชน์ของสังคมจะไม่มีอะไรเลย ฉะนั้น บุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคมจึงต้องแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เมื่อบุคคลแสวงหามาได้ รัฐจะต้องให้การคุ้มครอง หรือ สร้างความเชื่อมั่นแก่ผลผลิตของบุคคลในสังคม ซึ่งเรื่องนี้ แบบมียอมรับว่า รัฐจะลองมีกฎหมายคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งที่เขาได้แสดงความเห็นไว้แล้ว

¹Ibid.

²Ibid.

ถ้าโยคีความพอใจอยู่ในทรัพย์สินที่หามาได้จากแรงงาน ความเจริญรุ่งเรืองย่อมเป็นไปไม่ได้
 ไม่มีใครที่จะวางแผนชีวิต หรือ ทำงานเพื่อสร้างสิ่งที่เขาไม่ใฝ่หิหรือ หรือไม่ใฝ่ใช้ใฝ่กิน
 และจะไม่มีการปลูกพืช ถ้าเขาไม่แน่ใจว่าผลเก็บเกี่ยวจะต้องเป็นของเขาเอง ดังนั้น กฎหมาย
 ทางธุรกิจต้องคุ้มครองทรัพย์สินของบุคคล ¹

หนังสือที่กล่าวมานี้ เน้นย้ำในความสำเร็จอันใจเจกณันมาก เพราะในการคำนวณความสุข
 ทั้งหมดของสังคมทั้งหมด ต้องนับแต่ละบุคคลเป็นหนึ่ง และเขาเองยังยอมรับล่อไปอีกว่า หลักการต่างๆ
 ต้องได้มาจากข้อเท็จจริง นั่นคือ ยอมรับว่า " ปัจเจกชนทุกคนโดยธรรมชาติทุกอย่างของเขาคงแสวง
 ความสุขในแก่ตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่มีข้อจำกัด " ² และ ซี.บี.แมคเฟอร์สัน (C.B.
 Macpherson) ยังมีความเห็นว่า ความสุขหรือประโยชน์ตามทัศนะของเบนจัมน์ มีความหมายถึง
 ทรัพย์สิน หรือ ความร่ำรวย (Wealth) และทรัพย์สินนั้นเป็นเครื่องวัดทุกสิ่ง นั่นคือ

เบนจัมน์จะให้ความสำคัญของความสุขอย่างยืดยาว รวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ เขายังแสดงให้เห็น
 ว่า ทรัพย์สิน (Material Goods) ที่เป็นเจ้าของตนเองต้องเป็นเป้าหมายของการที่จะให้
 ความพอใจอันอื่นๆ และก็เป็นเป้าหมายเดียวกันที่การจะเป็นเครื่องวัดทุกสิ่ง ทรัพย์สินแต่ละ
 ส่วนของสังคมต้องกันให้ส่วนของความสุข ³

ดังนั้น คนที่ร่ำรวยมากย่อมหมายถึง คนที่มีความสุขมากที่สุด และทุกคนต้องแสวงหาความสุข
 ในแก่ตัวเอง เพราะทุกคนมีธรรมชาติของการแสวงหาความสุขอยู่แต่อย่างใดไม่จำกัด และด้วยเหตุนี้
 ถึงกล่าว เบนจัมน์จึงให้อำนาจแก่ทุกคนเท่าเทียมกันในการค้าขายเสรี

¹ C.B. Macpherson, The Life and Times of Liberal Democracy
 (London: Oxford University Press, 1977), p.30.

² Ibid, p.25.

³ Ibid.

แต่เขาจะยอมรับว่า ทุกคนต้องแสวงหาความร่ำรวยให้กับตัวเองอยู่โดยไม่จำกัด และ
 เปิดโอกาสให้บุคคลทำการค้าอย่างเสรี แต่เขาก็ไม่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีความเสมอภาค และจาก
 การวิเคราะห์ของ แมคเฟอร์สัน พบว่า เขาแบ่งมุมมองของกฎหมายออกเป็น 4 อย่าง คือ
 " ในการยังชีพ (to provide subsistence), สร้างความอุดมสมบูรณ์ (to
 produce abundance), โทการสนับสนุนความเสมอภาค (to favour equality)
 และสนับสนุนความปลอดภัย (to maintain security) " ¹ เบนจัมมิไม่ได้ให้ความสำคัญแก่
 ความเสมอภาคเท่ากับความปลอดภัย เพราะถ้าให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน ย่อมหมายถึงการทำให้
 บุคคลมีทรัพย์สินเท่ากัน ซึ่งขัดต่อการเพิ่มผลผลิต ดังนั้น " ในที่นี้ระหว่าง ความเสมอภาคและความ
 ปลอดภัย กฎหมายต้องไม่เร่งเร้า นั่นคือ ความเสมอภาคต้องยอมอ่อนข้อให้ " ²

เบนจัมมิละใจแก่คนมีเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ แต่เขาเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องให้ทุก
 คนมีสถานภาพ/ ^{ทางเสรีปัจเจกเท่าเทียมกัน} ในอดีตที่ผ่านมา เราคงพบเห็นแล้วว่าการให้ทุกคนมีการค้าได้อย่างเสรี โดย
 รัฐบาลไม่เข้าไปก้าวกายในทรัพย์สินของและบุคคล ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศต่าง ๆ อย่าง
 ไรบ่าง เรื่องนี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์แจ้งในตัวเอง อย่างไรก็ตาม ในระบอบประชาธิปไตยที่พึง
 ประสงค์ในอนาคตย่อมไม่ต้องการ เห็นเสรีภาพอย่างที่เขาเสนอมาแน่นอน และถ้าเราหวังว่า
 การถือแห่งเพื่อเปิดโอกาสให้เสรีภาพอย่างนั้นอีกต่อไป ให้นำทางที่ผ่านมามากต้องกลับไปแก้ความเฉย
 และถ้าการถือแห่งพยายามเรียกร้องเสรีภาพอย่างนั้นมันก็จะไม่ชอบธรรม

ข. เบนจัมมิ กับ การถือแห่ง

เบนจัมมิเป็นผู้หนึ่งที่พยายามจะต่อต้านลัทธิกฎธรรมชาติดังที่เห็นว่าเป็น " สิ่งประจักษ์
 แจ้งในตัวเอง " เพื่อนำไปสู่สิทธิประโยชน์ซึ่งยึดถือสิ่งที่เห็นได้ในประสบการณ์เท่านั้น นั่นคือ

¹ Ibid, p. 27.

² Ibid, p. 30.

สำนักสังคมนิยมที่เบนัมต้องการจะโต้แย้งอาจว่า มาตรฐานที่นักคิดในอดีตต้องใช้มันจะพบ
 ใต้อิทธิพลของเหตุในหลักของกฎธรรมชาติที่คิดค้นขึ้นเอง เบนัมเรียกมันว่า "ไฮโม
 โล" ในทางปฏิบัติ หากเป็นเพียงเรื่องปรัชญาเหลวไหลเท่านั้น เราจะรู้ได้อย่างไรเสาว
 น์หลักการ เหล่านั้นคืออะไร และความเหมาะสมของเหตุผลอาจจะกำหนดไว้กันได้อย่างไร
 เบนัมบอกอีก ความคิดเรื่องสังคมนิยมนำไปสู่ความเขย่งต่ง, ความเสื่อมโทรม และการ
 ปฏิวัติ ผู้ปกครองจะเป็นผู้ทำการกำหนดความหมายของหลักการเสียเอง แล้วใช้อำนาจเหตุผลอัน
 จำเป็นเพื่อทำให้มันเกิดผลขึ้นมาในทางปฏิบัติ ผลจะเป็นการบิดเบือนหลักประโยชน์นิยม ความ
 ยากใหญ่ ยิ่งที่สุดของงานจำนวนน้อยที่สุด โทมาโซเป็นผลเสียหายต่อจำนวนมากที่สุด " ¹

ฉะนั้น การต่อต้านอาจหลักการอื่น นอกจากประโยชน์นิยมไม่ได้ เพราะการอ้างหลักการอื่น
 นั้นเป็นสิ่งที่อ้างหลักการที่พิสูจน์ไม่ได้ หรือเป็นเหตุผลนามธรรมจนเกินไป

ในเรื่องการต่อต้านกฎหมายบางฉบับ เบนัมยอมรับหรือไม่ว่าปัจเจกชนสามารถจะต่อต้าน
 กฎหมายได้ วิลเลียม อีเบนสไตน์ (William Ebenstein) ได้ให้ความคิดของเบนัมมา
 อ้างไว้ ดังนี้

เบนัมก็เห็นว่า หน้าที่ของบรรดาประชาชนจะรักษาตัวของเขาเอง และเพื่อสิ่งกฎหมาย เพราะมันคือผล
 ประโยชน์ของทุกคนที่จะต้องทำ และไม่ใช่เพราะว่ามันเป็นกฎธรรมชาติ หรือการให้เหตุผลแบบ
 ของธรรมชาติ... ในปี ค.ศ. 1776... เบนัมได้ให้เหตุผลว่า ผู้ใดปกครองถึงหลายทศวรรษจะเชื่อใจ
 "ตรรกะในแง่ความเสียหายของการเชื่อใจ นอกล่วงความเสียหายของการต่อต้าน " และนั่นก็เป็น
 หน้าที่ของผู้ใดปกครองที่ต้องเชื่อใจ " ตรรกะที่ที่มันเป็นผลประโยชน์ของพวกเขาดัง และไม่มี
 อะไรอีกแล้ว " ²

¹ ชาร์ลสัน, ความฉิบหายของเมืองจากแปลตอลิ่งปัจจุบัน, หน้า 462.

² Ebenstein, Great Political Thinkers: Plato to the Present, pp.498-499.

แต่เบนธัมจะเสนอความคิดขึ้นมา เขาก็ไม่ได้เชื่อมกับลัทธิหรือให้รายละเอียดลง
แต่ได้ชี้ว่า โจ้เจกซันสามารถทำการท้อแท้งได้อย่างชอบธรรม อีกประการหนึ่ง เขาเองก็ไม่เห็น
ความดีกับการปฏิวัติ เพราะ " เบนธัมเชื่อว่า ความก้าวหน้ามันต้องเป็นการกระทำที่มีเหตุผล และ
เป็นการเชิญชวนอย่างเห็นดี (อย่างเช่น เบนธัมก็เห็นว่าในโบลิวัลในอังกฤษที่จะใช้วิธีการไทยรัฐสภา)¹
อีกประการหนึ่ง ระบบการเมืองของเบนธัมต้องการที่จะเห็นความนำสุกของทุกปกครองรัฐตรงกับความ
นำสุกของผู้ปกครอง ดังนั้น เขาจึงเสนอระบบการปกครองแบบตัวแทนขึ้น โดยหวังว่า ถ้าหาก
ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองแล้ว ปัญหาเรื่องผลประโยชน์ที่ขัดกันก็จะไม่มี ซึ่งในงาน
เขียนตอนหลัง เขาได้เสนอว่า

ให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วไป (Universal Suffrage), การลงคะแนนถ้
การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาทุกปี การแพร่ขยายการศึกษา (แต่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของ
รัฐบาล) และระบบสอบแข่งขันสำหรับตำแหน่งที่แต่งตั้งทางบริหาร ²

นั่นคือ เขาต้องการที่จะเห็นรัฐในสิทธิการออกเสียงเลือกตั้งทั่วไป เพื่อว่าประชาชนจะให้
มีส่วนร่วมในการเมืองเพิ่มขึ้น เขาคิดว่าในการเมืองในยุคนั้นเขาจะมีการออกกฎหมายที่ไม่ชอบธรรม แต่เบนธัม
ก็ไม่ได้ทำตัวเองอย่างมีค้ำคือแพ่ง กล่าวคือ เขาไม่ทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือต่อต้านโทษวิบัติกฎหมาย
แต่ในทางตรงข้าม ตัวเขาเองก็ใช้วิธีแบบสันติ คือ โดยการเขียนบทความเสนอความคิดเพื่อให้เกิด
การปฏิรูปกฎหมายในเวลาต่อมา การแสดงความถึเห็นเห็นเช่นนั้น รัฐผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ยอมรับได้ เพราะการแสดงความถึเห็นเห็นเช่นนั้นเป็นการออกความคิดเห็นที่จำเป็นต่อการเสนอแนะ
รัฐบาล และก็ไม่ใช้วิธีการแบบผิดกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป เมื่อมีกฎหมายใดๆไม่ยุติธรรมต่อประชาชน เบนธัมเชื่อว่าควรใช้วิธีการไทย
รัฐสภา นอกจากนี้ควรใช้วิธีแบบสันติในการเปลี่ยนแปลง และควรแก้ไขสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
ทั่วไป, การลงคะแนนถ้ การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาทุกปี แต่เบนธัมก็ไม่ได้เสนอให้การทำแพ่งเป็น
ข้อสรุปรวมเลย

¹ Ibid, p. 502.

² สารมณ, ความคิดทางการเมืองจากแปดโศกถึงปัจจุบัน, หน้า 400.

ง. พวกจิตนิยม

แนวความคิดของพวกจิตนิยมมาจากความคิดของ คริสโตเตลอสจนถึงรูสโซและพวกนิยมเชกเกอโตททั่วไปแล้วพวกนี้ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อแนวคิดเรื่องการค้าแห่งเอกทางใด เพราะนักปรัชญากลุ่มนี้จะให้ความสำคัญต่อกฎหมายและรัฐมากกว่า และในเรื่องของเสรีภาพก็เกินไปในแบบปฏิฐาน คือ บุคคลจะมีเสรีภาพต่อเมื่อต้องขอสัตยธรรมอย่างไม่มีเงื่อนไข คำว่า "เสรีภาพ" ตามความหมายของพวกจิตนิยมนั้นหมายถึง " การบรรลุความเป็นจริงของตัวตน "(Self-Realization) การบรรลุนี้ทำให้คนพัฒนาไปสู่เสรีภาพหรือความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง ในที่นี้การบรรลุความเป็นจริงด้วยตัวคนเป็นการบรรลุเพื่อส่วนรวมมิใช่บรรลุเพื่อตัวเอง

ส่วนความคิดของรูสโซใช้โดยถึง เจตจำนงทั่วไป (General Will) และเจตจำนงตัวไป

มิใช่เป็นเจตจำนงของสมาชิกแต่ละคนในสังคม แต่เป็นเจตจำนงของประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และความปรารถนาแห่งผลประโยชน์ร่วมกัน ความปรารถนารวมกันของประชาชนนี้เป็นสิ่งที่ไม่คิดผลขาด และเป็นอติไศย ถ้าบุคคลใดมีเจตจำนงตรงกันข้ามกับ General Will เท่ากับมีเจตจำนงผิดทางหนึ่ง สังคมมีอำนาจที่จะบังคับให้มนุษย์ยอมรับเจตจำนงทั่วไป และโดยวิธีนี้สังคมจะทำให้บุคคลนั้นมีเสรีภาพ¹

นัยของแนวความคิดว่า ทุกคนจะมีเสรีภาพใดต่อเรื่องหนึ่งๆ หมายถึง การขัดแย้งกฎหมายเป็นการกระทำที่ผิด หรือขัดต่อเจตจำนงหรือเจตจำนงทั่วไป ดังนั้นการค้าแห่งจึงเกิดขึ้นไม่ได้

พวกจิตนิยมเน้นเรื่องการเชื่อฟังศรัทธามาก เพราะรัฐอยู่บนทุกสิ่งทุกอย่าง และประชาชนที่ประกอบกันขึ้นเป็นสังคมจะต้องเชื่อฟังคำสั่งรัฐเท่านั้น ดังนั้นจะเห็นว่าความเกิดขึ้น การค้าแห่งจึงไม่มีโอกาสที่จะขอความร่วมมือแต่ประการใด

¹ จรูญ สุภาพ, หลักปรัชญาศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534) หน้า

2. กลุมกฎธรรมชาติ

ความดีเรื่องกฎธรรมชาติเป็นหลักการใหญ่หลักที่สองที่ต่อผลของการต่อเนื่อง โดยทั่วไปแนวคิดหนึ่งเหมือนจะมาจากขอลูกของอริสโตเติลที่ว่า " กฎหมายที่ไม่ยุติธรรมนั้นไม่ใช่กฎหมาย " ขอลูกนี้สามารถนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า " กฎหมายที่ไม่ยุติธรรมนั้นอาจถูกขัดขืนได้ " เพื่อในเข้าใจแนวคิดของนักปราชญ์กลุ่มนี้ จึงขอเสนอเป็นแนวคิดเพียง 2 ท่าน โทแมส ซิเซโร (Cicero) และ เซนต์ โทมัส อควินัส (St.Thomas Aquinas)

ก. ซิเซโร

ซิเซโรเป็นนักปรัชญาที่ใฝ่หาฐานทฤษฎีกฎธรรมชาติ นั่นคือ กฎธรรมชาติเป็นหลักการมูลของโลก และการวินิจฉัยต่างๆอีกกันใดโดยรากฐานของบัญญัติแห่งกฎนี้ ผลงานของท่านที่รู้จักกันดี คือ สาธารณรัฐ (Republic) และกฎหมาย (Laws) ท่านได้พูดถึงกฎหมายว่าเป็นกฎเดียวกันเหมือนกับกฎธรรมชาติ และเป็นกฎสากลที่ไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ขอให้อ่านจากข้อเขียนของท่านดังนี้

กฎหมายที่แท้จริง คือ เหตุผลอันชอบ, สอดคล้องกับธรรมชาติ กฎหมายมีผลใช้ให้ศักดิ์ ไม่เปลี่ยนแปลง และถาวรตลอดกาล กฎหมายเรียกร้องให้ทำหน้าที่ความดีของกฎหมาย และเน้นย้ำจากการกระทำผิดด้วยคำห้ามของกฎหมาย กฎหมายไม่ใ้กำหนดความดีชั่ว หรือ กำหนดโทษทัณฑ์โดยเปล่าประโยชน์ เพราะว่าไม่มีผลอันใดต่อคนเลวก็ตาม มันเป็นการที่พยายามแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายนี้ ทั้งจะปล่อยให้พยายามเลิกเลยส่วนใดเสียก็ไม่ได้เหมือนกัน และเป็นไปไม่ได้ที่จะเลิกวางโทษลงเสีย เราไม่อาจได้รับปลดปล่อยตนจากพันธะของกฎหมายนี้โดยสภาอื่นหรือประชาชน และเราไม่จำเป็นต้องมองหรือตัวเราในการที่จะหาข้ออ้าง หรือแปลความกฎหมายนี้ และไม่มีกฎหมายแตกต่างกันในโรมและเอเธนส์ หรือแตกต่างกันสำหรับเชียวและในอนาคตก็น่าจะมีแต่กฎหมายเดียวอันสถาพร และไมอาจเปลี่ยนแปลงได้ จะใช้ให้สมบูรณ์สำหรับชาติทั้งปวงและทุกเวลา และจะมีเจ้า และผู้ปกครองเดียว คือ พระผู้เป็นเจ้า เพื่อเราทั้งมวล เพราะว่าพระองค์ทรงเป็นผู้กำหนดกฎหมายนี้ เป็นผู้ประกาศใช้ และเป็นตุลาการบังคับใช้ ผู้ใดก็ตามที่ไม่เคารพเชื่อฟัง เป็นคนชั่วตัวเอง และปฏิเสธธรรมชาติความเป็นมนุษย์ของตน และควายเหตุผลของข้อเท็จจริงนี้เอง ผู้นั้นจะได้รับโทษร้ายแรงที่สุด เพราะว่าหลบเลี่ยงจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วไปว่าเป็นการลงโทษความ¹

¹ ชาร์มอน, ความดีทางการเมืองจากแปลโตถึงปัจจุบัน, หน้า 104.

จากข้อเขียนข้างต้นจะเห็นว่า ข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอรับว่ากฎเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งเกี่ยวกับกฎธรรมชาตินั้น
และพระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดกฎเกณฑ์มาขึ้นนั้นมา เพื่อปกครองประชาชน เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้ที่พยายามจะต่อต้าน
กฎเกณฑ์ข้อนี้เป็นผู้ที่พยายามจะทำผิดต่อพระเจ้า การต่อต้านกฎเกณฑ์ข้อนี้และการ
กระทำเช่นนี้จึงเท่ากับว่าเป็นการท้าทายต่อพระเจ้า และการท้าทายย่อมไม่ชอบธรรม

นอกจากนี้ ข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอรับว่า กฎธรรมชาตินั้นกับพระผู้เป็นเจ้าเป็นสิ่งเดียวกัน กฎเหล่านี้จะสำคัญ
ออกในจิตใจของแต่ละคน ตลอดจนการแสดงเหตุผลของเขาเอง การรู้จักตอบต่าง ๆ คือการมองเขาไปใน
ตัวของเราเอง และพิจารณาภายในธรรมเราดีของเราเอง ในเรื่องนี้ข้าพระพุทธเจ้าจะมีข้อโต้แย้งได้ จากข้อเท็จ
จริงที่เห็นมา ถ้ากฎธรรมชาตินั้นเป็นกฎสากลจริง ทำไมคนจึงเห็นต่างกัน การเห็นต่างกันนี้จะมีใครมาตัดสิน
ว่า กฎของใครคือดีหรือตรงกับกฎธรรมชาตินั้นมากที่สุด และเนื่องจากการเห็นกฎนี้ต่างกันจึงทำให้เกิด
การปกครองต่างกันและข้อเท็จจริงก็พิสูจน์เรื่องนี้ได้อย่างชัดเจน เพราะว่าในโลกนี้มีการปกครองต่างกัน
หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบต่างก็เห็นว่าเป็นแบบการปกครองที่ดีสำหรับคน ฉะนั้นผู้ต่อต้านเมื่ออ้างกฎ
อาจจะเป็นการตีความหมายของกฎต่างกัน และการอ้างเช่นนั้นอาจจะอ้างได้ แต่ความชอบธรรมนั้นเห็น
ลึกประเด้นตึง แต่อย่างไรก็ตามข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอรับว่า ข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอรับว่า ข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอรับว่า
กฎเกณฑ์ข้อนี้จะมาจากพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นผู้ต่อต้านก็จะนำข้ออ้างของเขาไปเป็นข้ออ้างในการต่อต้านซึ่ง
สิ่งวราภาษจะต่อต้านกฎเกณฑ์ไมไ่เสีย

ช. เชนท โนมัส อควินัส

หนังสือเกี่ยวกับการชักชวนกฎเกณฑ์หรือรัฐ

อควินัส เชื่อว่า อำนาจทางโลกอยู่ภายใต้อำนาจธรรม และอำนาจฝ่ายหลังนี้สามารถเข้า
แทรกแซงอำนาจฝ่ายแรกได้ โดยกล่าวว่า
อำนาจฝ่ายโลกอยู่ภายใต้อำนาจฝ่ายธรรม เสมือนร่างกายอยู่ภายใต้จิตใจ และเพราะฉะนั้นจึง
ไม่เป็นการขัดแย้งอำนาจ ถ้าพระทางธรรมแทรกแซงในสิ่งทางโลกเกี่ยวกับเรื่องอำนาจฝ่ายโลก
อยู่ภายใต้

การแทรกแซงใ้จะทำให้สามารถเข้าใจ และอดวินให้ในมาตรฐานการวัดไว้ว่า การแทรกแซงจะทำให้ เมื่อผู้ปกครองและเด็กรับเข้าของกฎหมายธรรมชาติ นั่นคือ ถ้าผู้ปกครองหรือราชาของชาติโลกุณาจารย์และผู้พิทักษ์ของกฎหมายธรรมชาติ คนใดปกครองจะต้องเชื่อใจกฎหมายนั้นอย่างไม่มีเงื่อนไข ถ้าจะถามต่อไปว่า ใครเป็นฝ่ายตัดสินว่า รัฐใดละเมิดกฎหมายธรรมชาติ คำตอบ คือ ลงว่า การตัดสิน

เหตุผลของการเมืองของลัทธิสังคมนิยมกับเรื่องธรรมชาติ ธรรมชาติหรือทุกสิ่งทุกอย่างและสิ่งประเสริฐ ภาพของธรรมชาติเป็นรูปสามเหลี่ยม เป็นโครงสร้างแห่งลำดับขั้น โดยพระผู้เป็นเจ้าลอร์ดชั้นสูงสุด และพวกคำสวดอธิษฐาน ในระบบลำดับขั้นที่สูงกว่าเป็นใหญ่เหนือชั้นที่ต่ำกว่า ความรับผิดชอบ สติ และหน้าที่สำหรับแต่ละคนกำหนดขึ้นจากฐานะตำแหน่งของกันเองในโครงสร้างลำดับขั้นนั้น และแต่ละคำมีผลประเสริฐอย่างหนึ่ง คือ การบรรลุผลสมบูรณ์ของกันเอง คนมีฐานะตำแหน่งสูงในโครงสร้างลำดับขั้นและลอร์ดพิเศษพระผู้เป็นเจ้าซึ่งตนมีส่วนเกี่ยวของ ก็เพราะว่ามีจิตใจและความสามารถใช้เหตุผล จุดหมายปลายทางของกัน คือ การโดยประจักษ์ใจของตน และจะต้องสร้างชีวิตในโลกนี้อย่างที่จะช่วยในถึงจุดหมายปลายทางนั้น

ความเชื่อ เช่นนี้ขอย่นนำไปสู่ความลึกลับว่า ธรรมชาติหรือจักรวาลจะต้องมีกฎธรรมชาติและกฎที่พระผู้เป็นเจ้าแห่งองค์เดียวเท่านั้นทรงวางไว้ นอกจากนั้นลัทธิสังคมนิยมเชื่อว่า สังคมต้องการแบ่งปันกันคนชั้นที่สูงกว่าเองเป็นใหญ่ และสิทธิต่างๆของกันทางระดับชั้นขอมไว้เท่ากัน คนที่อยูระดับสูงกว่าขอมจะมีสิทธิพิเศษมากกว่าคนที่อยู่ต่ำกว่า เพราะพวกเรามีจิตใจและความสามารถใช้เหตุผลที่จะเข้าใจพระเจ้าโดยมากกว่า ฉะนั้น สังคมของเราจึงไม่มีทางที่บุคคลจะมีความเท่าเทียมกัน หรือเสนอภาคกันโดยเสียความดีแก่คนอื่นหรือหักประชาธิปไตย ถ้าการต่อแย้งอาจความคิดเช่นนั้นขอมหมายความว่า เป็นการอ้างหนักที่ไม่สอดคล้องกันหนักกับระชาธิปไตย

ปัญหามีอยู่ว่า ลัทธิสังคมนิยมให้พระเจ้าชั้นหรือกลุ่มบุคคลคือพระเจ้าหรือไม่ คำตอบคือ ไม่ได้ เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่นำเราสัมพันธ์กันคำตอบนี้ จึงขอแยกแสดงเป็นข้อๆดังนี้

ประการแรก อควินัสยอมรับว่าอำนาจสูงสุดได้มาจากพระผู้เป็นเจ้า และในรัฐยังมีองค์การคริสตท
อยู่เหนืออำนาจรัฐ กล่าวคือ การบริหารงานของรัฐต้องอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์การนี้ เช่น
การออกกฎหมายที่ขัดแย้งต่อกฎของพระผู้เป็นเจ้า องค์การนี้จะมีสิทธิที่จะยกเลิกได้ ฉะนั้นองค์การนี้
จึงมีหน้าที่ตัดสินเด็ดขาดแก่สถาบันเดียว ไม่ใช่เทศบาล, กลุ่มบุคคลหรือประชาชน

ประการที่สอง จุดประสงค์ของรัฐมีอยู่เพื่อการไถ่บาปจิตใจของประชาชน และประชาชนจะทำอย่าง
นั้นได้ต้องเชื่อฟังกฎหมายรัฐหรือรัฐเท่านั้น เพราะรัฐเป็นผู้ปกครองที่จะช่วยให้การไถ่บาปของประชาชน
เป็นไปได้

ประการที่สาม จุดมุ่งหมายของอควินัสต้องการให้สังคม ตลอดจนประชาชนอุทิศตนต่อการบรรลุถึง
สัจจะอันยิ่งใหญ่ของพระผู้เป็นเจ้า บุคคลหรือกรรณหรือของแต่ละคน ตามชีวิตที่ยากจนจนแก่ของจะ
ไม่มีเวลาอุทิศตนให้กับการศึกษาหรือถึงสัจจะนั้น ดังนั้นเขาจึงเสนอให้ระบอบรัฐสวัสดิการ เพื่อ
ปรับปรุงสภาวะแวดล้อมของราษฎร นั่นคือรัฐสามารถออกกฎหมายเพื่อการนี้ได้และประชาชนต้อง
เชื่อฟังกฎหมายรัฐจึงจะทำให้การไถ่บาปบรรลุผล

ประการที่สี่ แอควินัสจะถือว่า คนที่หวังเสมออีกเทอณาพระผู้เป็นเจ้า แต่ก็ไม่เสมออีกในความ
สามารถใช้เหตุผล จึงทำให้เขาคิดว่าสำคัญขึ้นตามธรรมชาติ และทำให้เขาสนับสนุนราชาธิปไตย
ในธรรมชาติทั้งปวง และธรรมชาติต้องการให้มีปัญญาและความสามารถเหนือกว่าทำการปกครอง
นั่นหมายความว่า ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองต้องเป็นคนที่ต่ำกว่า หรือผู้ที่ใช้เหตุผลต่ำกว่าผู้ปกครอง
การที่ผู้ใต้ปกครองจะคัดค้านจะทำไม่ได้ เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้กฎหมายไม่สอดคล้องของ
ต่อการไถ่บาปจิตใจของประชาชนทั่วไป หรือขาดความยุติธรรมได้

ประการที่ห้า อควินัสกล่าวว่า การขัดขืนอำนาจจะเกิดเป็นนิตย และในความเห็นในเรื่องนี้ว่า
เขาอาจว่าการหนีกฎระเบียบหรือการขัดขืนอำนาจเป็นสิ่งผิดแต่ในรัฐ และการปกครองของ
บรรดาชายอาจเป็นสิ่งพระผู้เป็นเจ้ากำหนดมาให้ เป็นการลงโทษความชั่วช้าของประชาชน
คู่ได้ ถึงอย่างไรก็ตามการทางกฎหมายไม่ช่วยบรรเทาประชาชนผู้หนีไปหาการสู้ห
ออกมาเป็นวิธีการที่ถูกต้องกว่า และมากกว่าจะได้ เพราะว่า ถ้าพระผู้เป็นเจ้าทรง
ประสงค์ พระองค์อาจทรงทำให้บรรดาชายมีใจอ่อนลง หรือไม่ก็อาจทรงดลบันดาลให้ ถ้า
พระผู้เป็นเจ้าไม่ทรงกระทำอย่างใด อาจเป็นเพราะว่า พระองค์ทรงไม่ประสงค์เช่นนั้น

นั่นคือ การรื้อออกกฎหมายที่ประชาชนและประชาชนใช้วิธีการตามกฎหมายจนหมดแล้ว
ซึ่งจะนำไปสู่ได้คือ การสวดถอนวอนต่อพระผู้เป็นเจ้า ไม่ใช่การต่อแค้น

ประการที่หก อควินัสยอมรับว่า กฎหมายมนุษย์เป็นหลักความกระตือรือร้นทางประพฤตินอกโลกเพื่อ
ในชีวิตบรรลุสิ่งดี แต่ก็เห็นว่ากฎหมายได้โดยอาศัยเหตุผลของมนุษย์ และยังมีเหตุผลที่ยอมรับได้ถึง
ชั้นเห็นปกครอง เมื่อเห็นเห็นปกครองออกกฎหมาย กฎหมายนั้นต้องสอดคล้องกับเหตุผล ดังนั้น ประชาชน
ที่เป็นส่วนต้นตำความปกครองยอมไม่มีสิทธิขัดขวางกฎหมายที่มีเหตุผลนั้น เพราะว่าตนเองจะอ้างว่าขัดกับ
กฎธรรมชาติดังไรก็ได้ เพราะพวกเขาเป็นคนที่เหตุผลตำความปกครอง

กล่าวโดยสรุปโดยเหตุผล 6 ประการที่กล่าวมาแล้ว อควินัสไม่ยอมให้ประชาชนหรือกลุ่ม
บุคคลใดทำผิดต่อพระเจ้า เพราะ ผู้ที่รู้ว่ากฎหมายรัฐไม่สอดคล้องกับกฎธรรมชาติ คือ องค์การคริสต์
และองค์การปกครองเป็นอำนาจรัฐทั้งปวง และสันตปาปาเป็นอุปถัมภ์สูงสุด เมื่อองค์การนี้ตกลงใจของ
กฎหมายแล้ว ประชาชนจะขัดแย้งไม่ได้ ผู้ที่ขัดแย้งกับผู้ซึ่งต่อพระผู้เป็นเจ้า และต้องได้รับโทษ

การล่อแหลม เมื่ออ้างหลักกฎธรรมชาติดังไรหรือไม่ว่ากันนั้นจะขอนำไปวิเคราะห์และวิจารณ์
ในเห็นชอบการรองในบทที่ 5 ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อุดมแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อใจลูก

การเมืองไม่ว่าจะเป็นแบบใด สิ่งที่รัฐต้องคำนึงอยู่เสมอ คือการให้ประชาชนรู้จักเคารพกฎเกณฑ์ของรัฐนั้น ตราบใดที่ใหม่การฝ่าฝืนกฎหมายรัฐใด ไม่ว่าจะโดยการอ้างหลักการใดก็ตาม สภาบังคับของกฎหมายย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง หรือพูดอย่างเจาะจงลงไปก็คือ ถ้ารัฐใดยอมให้ประชาชนในรัฐฝ่าฝืนกฎหมายใด กฎหมายนั้นย่อมไม่ศักดิ์สิทธิ์ หรืออาจทำให้กฎหมายไม่มีผลบังคับใช้ได้ ความเกิดเรื่องการเคารพกฎหมาย ถ้าจะแบ่งอย่างกว้างๆ ได้ 2 แนวความคิด ดังนี้คือ ประการแรก ความคิดที่ต้องการให้เคารพเชื่อฟังตลอดไปทุกสถานการณ์ และ ประการที่สอง ความคิดที่ต้องการให้เชื่อฟังเฉพาะกฎหมายยุติธรรมเท่านั้น ความคิดประการแรก เป็นความเชื่อที่มีมาตั้งแต่โบราณ โดยเชื่อว่า รัฐต้องปกครองด้วยกฎหมายและการเคารพกฎหมายของรัฐถือว่าเป็นหน้าที่ของประชาชน และเป็นการแสดงถึงความดีสัตย์, ความจงรักภักดี และแสดงความเคารพต่อประโยชน์ส่วนรวม ต่อมาเมื่อปรากฏการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป และผู้ปกครองรัฐมีพฤติกรรมไม่เป็นธรรมต่อประชาชน จึงมีนักปรัชญาหรือนักการเมืองบางคนมีความคิดว่า ผู้ที่ละเมิดกฎหมายแม้จะใคร่รับเลือกมาจากผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง บางครั้งอาจมีพฤติกรรมที่กบฏอยู่ใต้การปกครองบ้าง ดังนั้น การเชื่อฟังกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่แต่เดิมจึงเปลี่ยนไป กล่าวคือ การเชื่อฟังกฎหมายที่ถือเป็นหน้าที่ต่อเมื่อกฎหมายนั้นต้องยุติธรรม และตราไว้โดยกฎหมายนั้นไม่ยุติธรรม กฎหมายนั้นจะไม่ผูกมัดเป็นหน้าที่ต่อไป และความคิดประการหลังนี้ได้นำไปสู่ปัญหาของการต่อต้าน

การวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้าน ได้เริ่มต้นเมื่อกลางศตวรรษที่ 19 เหตุการณ์ในตอนเริ่มต้นมีลักษณะเป็นการ เปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะเป็นทฤษฎีทางการเมือง หรือลัทธิทางศีลธรรม ต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดทางการเมือง, ศาสนาและปรัชญาที่แตกต่างกัน การต่อต้านในศตวรรษที่ 19 เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเลิกทาส (Abolish Slavery) และสิ่งที่ยกนต่อต้านนั้นเป็นเรื่องทั่วไปมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของการเมือง หรือข้อโต้แย้งทางศีลธรรม เช่นการช่วยเลิกทาสของนาย ฟรานซิส เวย์แลนด์ (Francis Wayland), การไม่ยอมเสียภาษีของนาย เฮนรี เดวิด ทอไร (Henry David Thoreau), ความพยายามปล่อยทาสที่ถูกจับมาใหม่ของนาย ทีโอดอร์ ปาร์คเกอร์ (Theodore Parker) และการกล้าเสีรภาพของหนังสือพิมพ์ของนาย วิลเลียม ลอยด์ การ์ริสัน (William Lloyd Garrison) การกระทำทั้งหมดนี้ถูกเรียกว่า

แม้จะต่างกัน แต่ก็มีจุดหมายคล้ายคลึงกัน คือเป็นการกระทำที่มุ่งฝ่าฝืนกฎหมายหรือทำผิดกฎหมาย นอกจากความคิด 2 กลุ่มใหญ่ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่จะมีอิทธิพลให้กับการก่อตั้งและกลุ่มผู้ก่อตั้งอาจจะใช้เป็นวิธีการหรือเป็นแนวความคิดพื้นฐานของเขาได้ และทัศนคติที่ 3 นี้ยังต่างจากสองกลุ่มแรก คือ ในกลุ่มแรกและกลุ่มสองพวกเขาอาจจะนำไปเป็นเหตุผลสนับสนุนการก่อตั้ง แต่กลุ่มที่ 3 นี้จะพูดถึงกัน พวกเขาอาจจะนำไปเป็นวิถีทางในการต่อสู้ เพื่อเข้าใจในทัศนคติของกลุ่มสุดท้ายนี้ จะขอแยกพิจารณาเป็น 3 ทัศนคติ ดังนี้ คือ

1. ทัศนคติที่ไม่ยอมรับรัฐที่ไม่ยุติธรรม
 2. ทัศนคติที่ไม่ยอมรับวิธีการใช้ความรุนแรง
 3. ทัศนคติพวกอัตถิภาวนิยม (Existentialism)
1. ทัศนคติที่ไม่ยอมรับรัฐที่ไม่ยุติธรรม

ทัศนคตินี้จะขอพูดถึง เฮนรี เดวิด ทอโร (1817-1862) เขาได้เขียนบทความชื่อ " การดื้อแพ่ง " (Civil Disobedience) ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. 1849 ในบทความนี้ เขาเขียนขึ้นเพื่อเรียกร้องใหม่ขอทำการสำรวจตัวเอง ตลอดจนจุดหมายปลายทางของการดำเนินชีวิต นั่นคือ เขาต้องการใหม่ขอตระหนักถึงความเป็นมนุษย์มากกว่าที่จะแสวงหาความสุขได้แก่บุญหรือไมศัลย์ใหม่ขอขบคิดวิถีชีวิตของตนเองใหม่ค่าเท่ากันบุคคล ในบางครั้ง บางคนอาจจะเกิดความวิตกกังวลของเขาเป็นพวกอัครภวนิยม (Transcendentalist) ตรงที่ว่า " ความดี, ความจริง และความงาม ที่มีต่อเรา ไม่ใช่ได้มาโดยการแจกแจงรายละเอียด แต่ได้มาจากสวรรค์เหมือนสายฟ้าแลบ " ¹ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับตัวเขาเองไม่ต้องการสร้างปรัชญาที่เป็นระบบขึ้นมา นอกจากนี้ ในบทความยังแสดงถึงอเมริกาซึ่งบางคนถือว่าเป็นดินแดนที่ให้เสรีภาพอย่างแท้จริง แต่ทอโรยังเห็นว่า อเมริกายังเป็นพระราชอำนาจการเมือง และยังถือเสรีนิยมเป็นเรื่องใหม่ และไม่น่าจะถึงเรื่องศีลธรรม ดังคำพูดที่เขาพูดไว้ดังนี้

สิ่งใดก็ตามที่ถือว่าเสรีภาพจากกษัตริย์ จอร์จ (King George) ก็คือการตกเป็นทาสต่อไปของกษัตริย์ที่มีใจอกตายนั่นหรือ, อะไรที่คงเกิดตามเสรี จะต้องไม่มีชีวิตอยู่อย่างเสรีอย่างนั้นหรือ, อะไรที่ถือว่าความดีทางเสรีภาพทางการเมือง มันจะต้องเป็นวิถีทาง

¹ Walter L. Fogg and Peyton Richter, Philosophy Looks To the Future (Boston: Holbrook Press, 1974), p.105.

นำไปสู่เสรีภาพทางศีลธรรมอย่างนั้นหรือ, มันมีเสรีภาพของทาส หรือ เสรีภาพของคนเสรี
 อย่างที่พวกเราโคจย้ออวคไวแล้วหรือ ¹

ทอโร กับ การถือแพง

ในบทความเรื่อง " การถือแพง " ทอโรพยายามโจมตีรัฐบาลอเมริกันที่ก่อกวนโคจย้อ
 ว่าเป็นคนแดนที่ให้อิสรภาพ หรือยัดยัดในเรื่องเสรีภาพ แต่กระนั้นยังไม่ให้อิสรภาพแก่ประชาชน
 อย่างแท้จริง และในบทความนี้ เขาพยายามเรียกร้องเรื่อง เสรีภาพของมนุษย์ และต้องการให้
 รัฐบาลให้ความยุติธรรมต่อคนทุกคนและปฏิบัติต่อคนละเหมือนเพื่อนบ้านคนหนึ่ง ดังคำพูดในตอนท้ายบท
 ความว่า

ข้าพเจ้าขอภาวนากับตัวเองว่า อาจจะพบรัฐหนึ่งที่พยายามจะให้ความยุติธรรมต่อทุกคน
 และให้ปฏิบัติต่อคนละเหมือนเพื่อนบ้านคนหนึ่ง และต้องไม่มีความมันซ์ต่อความสงบ ถ้ามีคน
 บางคนต้องการมีชีวิตอยู่โดยไม่หวังพึ่งรัฐ ²

เมื่อรัฐบาลปฏิบัติกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมต่อประชาชน ทอโรได้ตั้งคำถามไวหลายข้อ ดังนี้
 พวกเราพอใจที่จะเชื่อในกฎหมายนั้น หรือ พวกเราพยายามจะแก้ไขมัน หรือ พวกเราจะฝ่าฝืน
 มันโดยทันที และเขาได้แสดงความวิตกไว้ดังนี้ คนโดยทั่วไป ที่อยู่ใต้อาณัติของรัฐบาล
 อย่างนี้ คิดว่าพวกเขาควรจะยอมจนกว่าพวกเขาจะชักชวนในคนส่วนใหญ่ เพื่อแก้ไขมัน และ
 พวกเขาคิดว่า ถ้าต่อต้านกฎหมายนั้น การแก้ไขอย่างนั้นจะทำให้เลวร้ายลง แต่ทอโรเห็นว่า
 รัฐบาลเองเป็นผู้ทำผิด รัฐบาลทำให้ตัวเองเลวร้าย และเขาได้ตั้งคำถามว่า ทำไมเราจึงไม่ตั้ง
 ลงมือ และแก้ไขมันเสียก่อน และทำไมเราจึงไม่เชื่อความฉลาดของคนกลุ่มน้อย และทำไมเรา
 จึงไม่สนับสนุนประชาชนซึ่งขอผิดพลาครัฐบาล ดังนั้นจะเห็นว่า เมื่อมีกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมต่อ
 ประชาชน ทอโรเชื่อว่า พวกเราสามารถต่อต้านได้ทันที โดยไม่ต้องรอเสียงส่วนใหญ่ และเขาถือว่า
 ว่าเป็นสถานการณ์เช่นนี้ เป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของบุคคลที่มีเสรีภาพที่จะต้องปฏิบัติการถือแพงได้
 ทันที เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้เสรีภาพของบุคคลมีเสรีภาพมากขึ้น ดังคำพูดของ

¹ Ibid.

² Ibid., pp. II2-II3.

ฟอกก์ และ ริชเตอร์ (Fogg and Richter) เขียนไว้ว่า

ทอโร เชื่อว่า เป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของบุคคลที่มีเสรีภาพ ซึ่งอยู่ในสถานการณ์เฉพาะสามารถทำการค่อแพงได้ เพราะเขาเชื่อว่า การกระทำเช่นนั้นจะนำไปสู่การมีอยู่ของเสรีภาพที่มากขึ้นของบุคคล¹

นอกจากนี้ ทอโรยังมีความคิดสนับสนุนในเรื่องนี้ ไว้ดังนี้
 ถ้าความไม่ยุติธรรมเป็นแรงเสียดทานที่จำเป็นในเครื่องจักรของรัฐบาลแล้ว จงปล่อยให้มันไป บางทีก็อาจจะไม่เสียดทานต่อไป แนนอนเครื่องจักรนั้นมันต้องพัง ถ้าความไม่ยุติธรรมคือ สปริง หรือ ลูกล้อ หรือ ลาด หรือ ขอบเหวี่ยง และสิ่งนั้นเป็นตัวมันเองแล้ว บางทีคุณต้องพิจารณาว่า การแก้ไขนั้นมันจะดีหรือไม่ แต่ถ้ามันมีธรรมชาติที่ต้องการให้ถูกเป็นตัวการก่อความไม่ยุติธรรมต่อบุคคลอื่นๆแล้ว ข้าพเจ้าขอบอกว่า จงทำลายกฎหมายนั้นเสีย และใช้ชีวิตของคุณ เขาขัดขวางเพื่อหยุดเครื่องจักรนั้นเสีย สิ่งที่เขาพเจ้าทำก็คือ สิ่งที่เขาพเจ้าเห็นว่า จะไม่ปล่อยให้ตัวทำในสิ่งที่ผิดที่เขาพเจ้าตำหนิ²

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทอโรนำมาสนับสนุน คือ รัฐบาลของคนโดยไม่มีควมยุติธรรม ถูกก่อก่อ สถานที่ของคนที่มีความยุติธรรม³

ตามความคิดโดยส่วนใหญ่แล้ว ทอโร เชื่อในความคิดของตนเองมาก และเขาก็คิดว่า สิ่งที่เขาทำ คือ สิ่งที่ถูกต้อง และความเชื่อของเขา นั้นเกิดจากเสียงภายในที่บางกนเรียกว่า มโนธรรม และเขาไม่เชื่อว่า เสียงส่วนใหญ่จะต้องถูกต้องเสมอไป นอกจากนั้น เขายังคิดว่า ถ้าสิ่งที่เราทำและเขาใจว่าพระเจาอยู่ข้างตัวเราแล้ว ไม่ต้องกลัวว่าจะต้องผิด ดังคำพูดของเขาที่ว่า

¹ Ibid., p. 105.

² Ibid., p. 108.

³ Ibid.

"หน้าที่เพียงอย่างเดียวที่ข้าพเจ้าเชื่อว่าถูก คือ จงทำทุกครั้งที่ข้าพเจ้าคิดว่าถูก" ¹ และ
 " ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นการเพียงพอแล้ว ถ้าพวกเขามิพระเจ้าอยู่เคียงข้าง และไม่คงไปคอยบุคคล
 อื่น ถึงไปกวานัน แต่ละคนยังมีสติมากกว่าเพื่อนบ้านของเขาที่จะรวมเอาคนส่วนใหญ่อยู่แล้ว " ²

ปัญหาว่า หอไรต้องการล้มล้างรัฐหรือไม่ คำตอบ คือ เขาไม่ปรากฏนาที่จะล้มล้าง
 รัฐ แต่ต้องการ เรียกร้องให้รัฐให้ความยุติธรรมต่อทุกคน และให้รัฐปฏิบัติต่อบุคคลโดยปกครอง
 เสมือนเป็นเพื่อนบ้าน และให้สิทธิบุคคลทำตามมโนธรรมของตนเองได้ เพราะการทำตามมโนธรรม
 ก็คือความต้องการที่จะเป็นมนุษย์ก่อน และเป็นผู้ใดปกครองในภายหลัง ดังคำพูดของเขาที่ว่า

" ทำไมทุกคนจึงต้องมีมโนธรรม ข้าพเจ้าคิดว่า พวกเราต้องเป็นกนกก่อน และเป็นผู้ใด
 ปกครองต่อมา " ³

แต่ปัญหาที่ตามมาคือ ถ้าเราใช้มโนธรรมเป็นตัวตัดสินความดี ความชั่ว ความผิด ความถูก
 แล้ว เหตุุมมโนธรรมสัมบูรณ์ของถูกต้อง แล่อย่างไรก็ตามเหตุุมมโนธรรมยังมีข้อที่น่าโต้แย้งได้เช่นกัน* เช่น
 ถ้ามโนธรรมเป็นตัวตัดสิน เราจะถือมโนธรรมของใคร เป็นตัวตัดสินใดดีที่สุด และถูกต้องที่สุด และ
 เมื่อมโนธรรมเป็นอันตรัยพิเศษที่มนุษย์มาตั้งแต่เกิดแล้ว เราจะพิสูจน์ว่ามีอยู่ได้อย่างไร เป็นต้น

¹Ibid., p. 107.

²Ibid., p. 108.

³Ibid., p. 107.

* ดูเพิ่มเติม วิทย วิสเทเวทย์, จริยศาสตร์เบื้องต้น: มนุษย์กับนิตินาจริยธรรม,
 พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2519), หน้า 84-88.

2. ทัศนะที่ไม่ยอมรับวิธีการใช้ความรุนแรง

ในอดีตที่ผ่านมา เราต้องยอมรับว่ามีนักการเมือง, นักปรัชญาหลายท่านเห็นว่า การต่อสู้ต่างๆ เช่นกระหึ่มการต่อสู้ทางการเมืองควรจะใช้วิธีแบบสันติหรือไม่ใช้ความรุนแรง และท่านเหล่านั้นเห็นว่า การต่อสู้แบบนี้เป็นสิ่งที่ชอบธรรม เพราะไม่ทำให้ใครต้องสูญเสียทั้งชีวิตและเลือดเนื้อ และการเปลี่ยนแปลงใดๆก็ตามหากจะทำได้แล้วก็ควรจะไม่ใช้ความรุนแรง ดังนั้นอิทธิพลของทัศนะนี้อาจจะนำไปสู่แนวการต่อสู้ของพวกค็องเฟ็งไต และจากการนิยามการค็องเฟ็งไต จะได้ว่า การค็องเฟ็งไตต้องมีลักษณะหนึ่งนั่นคือต้องเป็นการกระทำที่ไม่ใช้ความรุนแรง ฉะนั้น การค็องเฟ็งไตอาจจะได้รับอิทธิพลจากท่านเหล่านี้นี้ได้ คือ ลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoi), กานธี (Mohandas K. Gandhi) เป็นต้น กล่าวคือ ท่านทั้งสองเห็นว่าในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ไม่ชอบธรรมในสังคม สิ่งหนึ่งที่เราควรกระทำเป็นอย่างยิ่งคือ ต้องไม่ใช้ความรุนแรงใดๆ ส่วนของคานธีมีความคิดกว้างไกลมากถึงขนาดว่าต้องไม่มีความเกลียดชังต่อบุคคลที่เป็นศัตรู ฉะนั้นตามความคิดของคานธี การไม่ใช้ความรุนแรงต้องแสดงออกทั้งกาย, วาจาและใจ แต่ของตอลสตอยนั้นยังไม่กว้างไกลเท่ากับของคานธี

3. ทัศนะของลัทธิอรรถิถิภาวนิยม

ความคิดในกลุ่มนี้จะชวนำเสนอเพียงความคิดของ อัลแบร์ต กามูส์ (Albert Camus, 1913-1960) มากกล่าวไว้เท่านั้น ท่านผู้นี้มีความคิดคล้ายกับ ชัง ปอล ซาร์ต (Jean-Paul Sartre) และเป็นพวกอรรถิถิภาวนิยม ฝ่ายอหฺวะะ ซึ่งลวาคเกิดพวกนี้โดยทั่วไป

ไม่มีหลักการใดๆสำหรับศีลธรรม หรือเป็นข้ออ้างใดในทางการเมืองที่สมเหตุสมผล หรือเป็นสิ่งที่เราจะเชื่อฟัง ¹

¹ Bay, " Civil Disobedience, " p.478.

คามส์ไม่มีความปรารถนาที่จะสร้างระบบปรัชญาขึ้นมา แต่งานเขียนของกามส์ก็ให้อิทธิพลต่อปรัชญาเป็นอย่างมาก สิ่งที่น่าสนใจในทางปรัชญาทั้งหมดเป็นเรื่องศีลธรรม และกามส์ไม่ยอมรับว่ามีระบบใดๆในอดีตที่จะชี้แนะให้แก่ชีวิตมนุษย์ หรือเป็นหลักคำประพันธ์ให้แก่ความยุติธรรมแห่งคุณค่าของมนุษย์ ดังนั้นความคิดของกามส์จึงเท่ากับเป็นปฏิปักษ์ต่อปรัชญาทุกระบบที่เชื่อในเรื่อง อภิปรัชญา

ปรัชญาของกามส์เริ่มต้นด้วย การหาความหมายของชีวิตที่ไม่มี ความหมาย หรือชีวิตที่ไร้
 เซลา (Meaninglessness or Absurdity) และปัญหาที่แท้จริงที่ท่านต้องการเน้น คือ
 ทำอย่างไรมนุษย์จึงจะเรียกศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์กลับคืนมาได้ และท่านต้องการจะไหม้มนุษย์
 เสรีภาพเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ท่านยังมีความคิดว่า การฆ่าตัวเองตาย (Suicide) เพื่อ
 หลบหนีชีวิตที่ไร้เซลา ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องของมนุษย์ ถ้ามนุษย์ยอมรับอย่างนั้น มันก็เป็นสิ่งที่
 ขัดต่อความพากพหุใจของมนุษย์ และท่านยังมีความคิดไปไกลกว่านั้น โดยกล่าวว่า " ไม่มีอะไรที่
 มนุษย์จะต้องไปภูมิใจ มีเพียงการดำเนินชีวิตที่เผชิญหน้ากับความเบ็ดขบเท่านั้น ที่จะทำให้มนุษย์ได้รับ
 ความสำเร็จในชีวิต " ¹ และชีวิตแบบนั้นท่านได้แสดงไว้ในเรื่อง คนนอก (L' Etranger =
 The Stranger) โดยมีชาย เมอร์โซลต์ (Meursault) เป็นพระเอก ในตอนสุดท้าย
 เขาถูกพิพากษาตัดสินประหารชีวิต เมอร์โซลต์จึงเริ่มรู้สึกว่า ชีวิตมีค่า และไหลไปกับแสงสว่างใน
 ช่วงชีวิตก่อนสิ้นนั้น ดังนั้น การมีชีวิตด้วยการเผชิญหน้าหาความตายของตัวเองนั้น แม้ชีวิตจะขมขื่นสักปานใดก็ตาม
 มนุษย์ก็ยังมีหวัง และต้องรู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง หนทางเช่นนี้ จะนำไปสู่การสำนึกตัวเอง
 หรือ การสำนึกถึงความ เป็นมนุษย์ของเรา

ปัญหาที่กามส์คิดในปรัชญาของกามส์ก็คือ ท่านไม่เชื่อว่าหลักความจริงที่แท้ที่มนุษย์ควรจะไป
 ยึดถือ เพราะการยึดถือเช่นนั้น ทำให้มนุษย์ต้องสูญเสียเสรีภาพ หรือขาดความเป็นมนุษย์ไป และท่าน
 ได้แสดงความคิดของ มาร์ก เป็นผู้ปฏิวัติประวัติศาสตร์ของมนุษย์มาให้ยึดถือคืออภิปรัชญาอีกต่อไป

¹
 Frederick A. Olafson, " Albert Camus," The Encyclopedia of Philosophy. 2(1967) : 16.

แต่กามุสก็ยอมรับความผิดที่ว่า หลังจากที่มารักเสนอใหม่การปฏิวัติ แต่ผลสุดท้ายมารักกับชีวิตคุณคิต
 ของตนเองเป็นใหญ่โดยไม่หันกลับไปปฏิวัติตนได้เลย หรือถือว่าลัทธิของตนเองเป็นสัจธรรมสูงสุด
 การข่มขู่ในอุดมคติที่ตายตัวอย่างนั้นย่อมเปิดโอกาสใหม่การปฏิบัติการแบบเผด็จการ หรืออย่างน้อย
 ก็เปิดโอกาสให้เอารัคเอาเปรียบและกดขี่ โดยอ้างอุดมการณ์ เป็นข้ออ้างหรือข้อแก้ตัว และการทำเช่น
 นั้นย่อมนำไปสู่การ เสื่อมเสีย เสรีภาพใดทั้งสิ้น ดังคำพูดที่ว่า

ประสบการณ์ในประวัติศาสตร์มีมากพอที่จะชี้ให้เห็นว่า ความพยายามที่จะรวมโลกให้เป็นหนึ่ง
 เดียวด้วยอุดมการณ์เดียวกันย่อมประสบแต่ความล้มเหลว สร้างความเดือดร้อนให้แก่มวลมนุษย์
 อย่างมหันต์ และทำให้โลกสับสนวุ่นวายมากขึ้น " เมื่อมีผู้ปรารถนาจะรวมโลกให้เป็นหนึ่ง
 เดียวกัน ในนามของทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง รั้งแต่จะทำให้โลกอ่อนเปลี้ย คาบอหด และถูกพวก
 ไปตามทฤษฎีนั้นๆ ¹

ดังนั้น กามุสจึงเชื่อว่า อุดมการณ์ตายตัวไม่สามารถจะแก้ปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 ภาครายใดที่มีการกำหนดตายตัวลงไป เมื่อนั้นก็จะเป็นเหตุทันที ดังนั้น ปรัชญาของกามุสจึงถือว่าเป็น
 การปฏิวัติต่อระบบปรัชญาในอดีตทั้งหมด ดังคำพูดของท่านที่ว่า

การปฏิวัตินางอภิปรัชญาเป็นขบวนการ ของผู้ลุกขึ้นปฏิวัติสภาพภาพของตนเอง และปฏิวัติทุกสิ่ง
 ทุกอย่าง จะเรียกว่าเป็นอภิปรัชญาด้วยก็ได้ แต่คงเข้าใจว่าเป็นอภิปรัชญาในฐานะที่ประท้วงเป้า
 หมายทุกอย่างของมนุษย์และของทุกสิ่ง ²

การปฏิวัติของกามุสมีความหมายกว้างมาก คือ สิ่งใดที่ถือว่าจริงหรือเป็นระบบปรัชญาที่แน่นอน
 นอนตายตัว หรือที่ใหม่การกดขี่ต่อเสรีภาพของชน นั้นนั้นจะต้องมีการปฏิวัติ เพื่อให้เกิดเสรีภาพแก่คน
 เอง หรือให้เกิดความสำนึกในตัวเองเสมอ และเขยื้อนได้แสดงห้วงนะของกามุสไว้ดังนี้

¹ กรีติ นูญเจือ, ปรัชญาลัทธิอรรถกถาวิชิต, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
 2522), หน้า 152.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 153-154.

ความคิดของกามูส อาจเรียกว่า เป็นการปฏิวัติสองทศกาล หรือการถือแหงดลของการ นั่นคือ ที่นั่นจะต้องใช้ความรุนแรง และการกลืนใจโลกนี้เสมอ และมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มที่จะต้อง ปฏิวัติตนเองและกฎหมายต่างๆ และเงื่อนไขที่มักเกิดขึ้นสองทศกาล แต่กระนั้น เขาต้องปฏิวัติ ต่อสถาบันที่สร้างขึ้นมากครั้งใหม่ และใช้ความรุนแรงภายหลังที่ปฏิวัติได้สำเร็จแล้ว¹

ความคิดเช่นนั้น เป็นความคิดที่ต้องการปฏิวัติทุกสิ่งทุกอย่างที่ขัดต่อเสรีภาพของมนุษย์ ถ้าจะถามว่า เมื่อมีกฎหมายที่ขัดต่อเสรีภาพของมนุษย์ บุคคลจะทำการถือแหงใจหรือไม่ คำตอบคือ การถือแหงใจได้ และถ้าถามต่อไปว่าจะอ้างหลักการใด เช่น จะอ้างหลักกฎหมายธรรมชาติ, พระเจ้า หรือ มโนธรรม ใจหรือไม่ คำตอบคือจะอ้างหลักการเช่นนั้นไม่ได้ เพราะกามูสไม่เชื่อในหลักการดังกล่าว และถ้าถามว่านอกจากหลักการดังกล่าวมาแล้วจะอ้างหลักอื่นๆ ใจหรือไม่ ทางงตอบว่าใจ แต่อย่างไรก็ตามหากไม่ใจแสดงหลักการที่แน่นอนพอที่จะเป็นหลักในการอ้างเหตุผลแก่เราใจเลย ทั้งนี้ หลักการของท่านจึงมีความกำกวมที่จะนำไปอ้าง เพื่อสนับสนุนการถือแหงใจ แต่อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของความคิดของท่าน อาจจะมีอิทธิพลต่อพวกถือแหงใจเช่นเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Bay, " Civil Disobedience," p.479.